«بوزانتيون»
ارمنيجه يومى وسياسى غزته. صاحب امتياز ومدير مسؤلى
بوزانت كچيان
مطبعه واداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ٣٨ نمرولى دائرهٔ مخصوصه‌ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մեճտ. 6ամս. 3½, 3ամս. 2, Կ.Պոլսոյ համար 3ամս. 36 ղրշ։ Արտասահման 40 ֆր. 6ամս. 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեզ վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի գլխաւոր Թերթին կ՚առաքուէ մի միայն ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԻՆ
Առ որ կ՚ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—Թիւ 359 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1897 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 30/11 ՅՈՒՆ. 1898 | 18 ՇԱՊԱՆ 1315 | 30 ՔԵԱՆՈՒՆԻ ԷՎՎԷԼ 1313 | Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 359

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ՎԵՐՋԱՑՈՂ 1897 ՏԱՐՒՈՅՆ ՄԷՋ

Ա.

Այն տարին զոր մեք՝ Արեւելեցիքս՝ յետամնաց հաշուով մը՝ վա՛ղը կ՚փակենք, նշանաւոր եղաւ՝ ի վեր քան զամենայն՝ Թուրքեւհելլենական Պատերազմով։ Եւրոպեան Դիւանագիտութիւնը քանի տարիէ ի վեր ա՛յնքան ջանքեր կ՚ընէր, ա՛յնքան զոհողութիւններու յանձնառու կ՚ըլլար ի սէր խաղաղութեան պահպանման, որ Պատերազմին յայտարարութիւնը բուռն ցնցում մը եղաւ վեհերոտ ջիղերուն, հաշակաւոր Դիւանագիտութեան ողորմելի խեղճութիւնը մերկապարանոց ցուցուց, եւ նոր ու պայծառ լոյս մը սփռեց զանազան Տէրութեանց Արեւելքի մէջ կամ Արեւելքի նկատմամբ հետեւած քաղաքականութեան վրայ։

Եւրոպա 1897 տարին սկսաւ Արեւելքէն պատերազմի հոտն առնելով, եւ նոյն տարին կ՚փակէ, աւելի հեռուէն բայց դարձեալ Արեւելքէն պատերազմի հոտն առնելով։ Նոր Տարիին Թողունք որոշել թէ հելլենականէն շատ աւելի մեծ, շատ աւելի ծանրակշիռ պատերազմ մը պիտի ունենա՞նք Մայրագոյն Արեւելքի մէջ, որ բոլորովին մոռացման տայ բուն Արեւելեան Խնդիրն, եւ մեք համառօտիւ արձանագրենք վերջացող տարւոյն դէպքերն Արեւելեան Եւրոպիոյ եւ մեր երկրին նկատմամբ։

1897 Փետր. ի սկիզբն աշխարհ զարմանքով լսեց թէ Յունաստանի Եորկիոս իշխանը Թորփիլանաւերով Կրետէի ջուրերը գացեր է, եւ Գնդ. Վասսօ հելլէն կանոնաւոր բանակի զօրքով կղզին ելեր ամրացեր է։ Այս լուրին վրայ Մեծ Տէրութիւնք նաւախմբեր եւ զօրքեր ղրկեցին, Թող չտալու համար որ այս արշաւանք պատճառ ըլլայ Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ պատերազմի։ Միւս կողմէ Յունաստան զօրք կը ղրկէր Թեսալիոյ սահմաններուն վրայ, գիրը փուլթով կ՚ամրացնէր իբր թէ պաշտպանողական վրայ կենալու նպատակաւ։ Օսմ. Տէրութիւնը քանիցս ազդարարութիւններ ըրաւ Աթէնքի դահլճին, եւ Տէրութիւններուն ալ կոչում ըրաւ որ խօսք հասկցնեն իր անհանդարտ դրացիին, որ Կրետէի խնդիրը մասը փակ[թած], խաղաղութիւնը խանգարել կ՚սպառնար։ Յունաստան մտիկ չըրաւ Տէրութեանց յորդորներուն որք քանիցս ազդարարեցին թէ դուրսէն օգնութիւն չյուսայ։ Յունաստան «մեծմեւ սրտով» ընդառաջ գնաց պատերազմի արհաւիրքներուն։ Իր մտքուն համոզումն այն էր որ՝ վերջին ժամուն՝ Տէրութիւն մը, Ռուսիա, կամ Անգլիա, կամ ուրիշ մը պիտի հասնէր իր օգնութեան։ Ուստի, թէ՛ ի Կրետէ և թէ սահմաններուն վրայ, շարունակեց իր գրգռիչ ընթացք, առ որ Օսմ. Տէրութիւնը պատասխանեց պատերազմի յայտարարութեամբ մը, Ապրիլ 5/17ին։ Աւագ Շաբթուն եւ Զատկական Շաբթուն մէջ տեղի ունեցան կարեւոր գործողութիւններ Ոլիմպոսի դիցաբանական եւ պատմական գաւառին մէջ, եւ Թեսալիոյ այն դաշտերուն մէջ որք արդէն մեծամեծ ճակատամարտներով համբաւաւոր էին։ Օսմ. Տէրութիւնը շատ մը օտարներու համար անակնկալ արագաշարժութեամբ զօրք Թափեց ի Թեսալիա։ 300,000ի չափ օսմ. զօրք տեղափոխուեցան երկրին մէկ կողմէն ուրիշ կողմ՝ մը, եւ Հելլենաց դէմ դո՛նէ կրկնապատիկ ոյժ ճակատեցնելու կարող եղաւ օսմ. սպայակոյտը։ Պատերազմի օսմ. յատակագիծը պատրաստուած էր գերմանական ռազմական արուեստի կանոններուն համաձայն, եւ օսմ. սպայք ցոյց տուին թէ իրենց գերմանական ուսումներէն օգուտ քաղած են լիովին։ Հետեւապէս, պատերազմի օսմ. յաղթութիւններու շարք մ՚եղաւ լոկ։ Հազիւ Թուրնովայի բարձանց վրայ եւ յետոյ ի Վէլեստինօ Հելլէնք լուրջ դիմադրութեան պէս բան մ՚ըրին, եւ պահ մը յապաղեցուցին արշաւող բանակին ընթացքը, բայց ըստ մեծի մասին ի փախուստ դառնալով շուտ Թողուցին այնպիսի դիրքեր զորս տկար բանակ մը կարող էր աւելի երկար պաշտպանել Թուով աւելի հզօր թշնամիի մը դէմ, եթէ կարող սպաներու հրամանատարութեան ներքեւ ըլլար։ Բայց Հելլէնք ո՛չ ռազմագիտական տաղանդ ցուցուցին, ո՛չ ալ զինուորական լաւ կազմակերպութիւն, եւ աշխարհ հասկցաւ որ միլիոնաւոր տրախմիները տարուէ տարի ի զուր վատներ են։ Լարիսա, Ֆարսալա եւ Վոլօ հետզհետէ բացին իրենց դռները, մինչ Եպիրոսի կողմն յարձակողական ձեռնարկելու եւ յոյն տարրն Օսմ. Տէրութեան դէմ ապստամբեցնելու հելլենական փորձերն ի դերեւ ելան։ Օսմ. երկիրներու մէջ Յոյնք կատարելապէս հանդարտ կեցան, որով օսմ. բանակն իր հեռուի կողմն զբաղելու գործ չունեցաւ, եւ ի վերջոյ Եպիրոսէն ալ Հելլէնք ետ մղուեցան, կարծեցեալ վայրկենական յաջողութենէ մը ետքը։ Հելլէն նաւատորմն ամենեւին չկըցաւ բան մ՚ընել, ո՛չ իսկ Բրեվեզայի տիրելու յաջողելով, և մինչեւ անգամ մի քանի հելլէն մարտանաւեր արգիլուեցան մնացին Բրեվեզայի ծովախորշին մէջ։ Վերջնական աղէտը տեղի ունեցաւ Մայիս 5/17ին, երբ էտհէմ փաշա ի պարտութիւն մատնեց հելլէն բանակն ի Տոմօքօ, և հազիւ թէ կանգառաւ Ջէյթունի առջեւ։ Անսալով Զարին անձնական բարեխօսութեան, կայս. կառավարութիւնն ետ կեցաւ իր բանակը Թերմոփիլի կիրճերէն անդին Աթէնքի վրայ արձակելէ, որ հելլէն բանակին քայքայումէն ետքը կ՚երեւի թէ դժուար գործ մը պիտի չըլլար, և զինադադար մը կնքուեցաւ, որ յետ երկարատեւ բանակցութեան, յանգեցաւ հաշտութեան։

Ո՛վ գրգռած էր Հելլէններն այսպիսի անխորհուրդ ձեռնարկութեան մը, որ այնքան սուղի նստաւ իրենց, և որուն հետեւանքներն անհամեմատ աւելի ծանր կրնային ըլլալ, եթէ դարձեալ Մեծ Տէրութիւնք միջնորդած չըլլային։— Այս հարցման պատասխանը դժուար չէր գտնել. զի Եթնիքէ Եդերիա Ազգային յեղափոխական Ընկերութիւնն իր գիտումները չէր ծածկեր, և համարձակ կ՚հաշակէր թէ վարչապետ Մ. Տելեանիի հետ համախորհուրդ արդէն քանիցս արշաւախմբեր ղրկած էր Մակեդոնիա և Բուլղի Յոյներն ոտք հանելու համար, և թէ հելլենական ազգային իտէալն յաջողցնելու համար իր հանգանակած գումարներն, իր գնած և բաշխած զէնքերն և իր գտած ու մարզած կամաւորները դրած էր ազգային գահին ծառայութեան։ Մեծամեծ զինուորական, քաղաքական, գիտնական անձնաւորութիւններ կ՚գըտնուէին ի գլուխ Ընկերութեան, որ կառավարութեան վարանումներուն վերջ տալու համար, ինքնաբերաբար ձեռնարկած էր սահմաններուն վրայ գրգռել այնպիսի գործողութիւններ որք թշնամին պատերազմի յայտարարութեան միայն կրնային մղել, ինչպէս որ եղաւ։ Բայց հելլենական ամէն աղետից պատճառ այս Ընկերութիւն հաշուի չէր գրած Տէրութեանց Արեւելքի մէջ խաղաղութիւնն ո՛ և է կերպիւ, ո՛ եւ է գնով անվրդով պահելու առաջադրութիւնն, և թէպէտ իր մտադրած արիւնհեղութիւնը պատահեցաւ վերջապէս, իր փափաքած եւրոպեան միջամտութիւնը չիրականացաւ. վերջին պահուն միայն, երբ կարգը կուգար Աթէնքի համար Վալի մը կարգելու, Տէրութիւնք Թուրքեւհելլէն վէճը լուծած հաշակեցին, Զարն օսմ. բանակին յաջողութեանց համար խնդակցեցաւ վեհ. Սուլթանին, հելլենական պահանջումները մերժուեցան Կրետէի եւ Մակեդոնիոյ մասին, եւ Օսմ. Տէրութեան ըստ կարի գոհացում տալու հիման վրայ, հաշտութիւն մը պատրաստուեցաւ։ Հելլէնք թէեւ անսաստած էին Եւրոպիոյ խորհուրդներուն, բայց դարձեալ երախտապարտ պէտք է ըլլան Եւրոպիոյ միջնորդութեան, որ յաղթական թշնամիին սիրտն ամոքեց, եւ իրենց համար ըստ կարելւոյն մեղմ պայմաններ ձեռք բերաւ. զի վերջապէս յայտնի եղաւ հաշտութեան դաշնագրէն թէ Թեսալիա, զինուորական կարեւորութիւն ունեցող կարգ մը լեռներ ու կիրճեր Թուրքիոյ Թողուելու պայմանաւ, կ՚վերադառնայ Յունաստանի հանդերձ իր գիւղերով ու բնակիչներով, եւ թէպէտ չորս միլիոն օսմ. ոսկիի տուգանք մը պէտք է վճարէ յաղթուած կողմը, բայց, յաղթական Տէրութիւնն արդէն աւելի քան պատիկ ծախք ըրած էր, թո՛ղ պատերազմի հազարաւոր զոհերն եւ հիւանդութիւններու պատճառած ա՛լ աւելի բազմաթիւ կոտորածները։

Կրետէի խնդիրն, որոյ լուծումը փութացնելու համար Յունաստան այնքան յանդուգն և անհարկի միջամտութիւն մ՚ըրած էր, պատերազմին պատճառաւ բնականապէս ա՛լ աւելի եռ մնաց, և երկարաձիգ բանակցութեանց նոր շարքի մը առիթ կուտայ։ Տէրութիւնք իրենց զօրքերը դուրս չհանեցին կղզիէն, և իրենց մարտանաւերն ետ չկանչեցին կրետական ջուրերէն։ Բայց Իսլամք եւ Քրիստոնեայք զիրար կը զարնեն մերթ ընդ մերթ, իբրեւ հետեւանք տիրող անստոյգ կացութեան։ Կղզիին մեծ մասն աւերեալ վիճակի մէջ է։ Միակ սկզբունքն որ ընդունուած է՝ կղզին մասնաւոր և բացառիկ կազմակերպութեամբ մը օժտելու բարեհաճութիւնն է, որոյ պայմաններն ալ ծանօթ չեն տակաւին, եւ եւրոպեան թերթերն ամէն օր մէկ մէկ ծրագիր կ՚բերեն մեզ։ Կուսակալն այս անգամ քրիստոնեայ պիտի ըլլայ, գործողութեան բաւական ընդարձակ արտօնութիւններ պիտի ունենայ, բայց եւրոպացի՞ պիտի ըլլայ թէ օսմ. հպատակ Քրիստոնէից մէջէն պիտի առնուի, դեռ այն իսկ չգիտցուեցաւ։ Ընտրելիք իրարու կ՚յաջորդեն, և իրարու բնաւ չեն նմանիր։ Իր վերակազմութեան դրամագլուխ ըլլալու համար, կղզին կարեւոր գումար մը փոխ առնելու պիտի արտօնուի, որ եկամուտներէն պիտի վճարուի։ Բայց այն եկամուտներ մեծ մասամբ պակսեր են՝ ժողովրդին աղքատանալուն, ձիթաստաններուն եւ գործարաններուն փճանալուն և այլ պատճառներով։ Վերջապէս, կրետական խնդի՛րն ալ իր ամբողջութեամբ կ՚կտակուի Նոր Տարւոյն։

Հրատարակութեան համար յղուած կամ ծանուցուող գրուածքներէ կ՚խնդրենք որ թղթին միայն մէ՛կ երեսին վրայ գրեն։ Երկու երեսի վրայ գրուելէն շատ յապաղում և դժուարութիւն կ՚ծագին։

ԳԱՂԹԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԷ ԴՐՈՒԱԳՆԵՐ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆ ԱՂՔԱՏՈՒԹԵԱՆ ՈՒ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

«—Օ՛ն, Ձագանն ալ ծախենք, ըսաւ Ֆանթին, եւ սկսաւ . . . անպատիւ կեանքի։»

Հիւկօի հրաշակերտին հերոսուհին այս դառն ու ողբերգական որոշումը միտքս ինկաւ, երբ անցեալ օր խօսակցութեան մը պահուն խնդիր եղաւ թէ մեր գաղթականներն ո՛ր աստիճան հաւատարիմ ու անսասան կ՚մնան բարոյականի պայմաններուն. ընտանիքն, յետին անձկութեան ու չուառութեան մէջ, կրնա՞յ գիրկընդխառն մնալ մաքրակենցութեան, պատւոյ անարատութեան լուսեղ գաղափարին հետ։ Պատասխանն աննպաստ է ու ջլատիչ։ Հացի պակասութիւնը, խեղճութեան ուրուական, ու նաեւ անջիղ ու ճապուկ նկարագիր մը մէկտեղ եկած են մեր նորեկ գաղթականութեան մէջ ... ուրեք ուրեք ի ցոյց բերելու բարոյականի ակներեւ անկումներ, որք պզտիկէն սկսելով հետզհետէ կ՚յաւելուն, լքուած թշուառութեան յառաջանալուն համեմատութեամբն, ու չի գիտցուիր թէ այս ընթացք ո՛ւր պիտի յանգի,— լայն ու խոր անդունդի մը մթութեա՞նը մէջ։

Գաղթականն, ընդհանրապէս խօսելով, խեղճ է, ասոր ըսելիք չկայ. իր բնիկ հողին վրայ չափաւոր բարեկեցութեան մը վայելքին վարժուող Հայն օտար ու անծանօթ այս միջավայրին մէջ, հակառակ իր աշխատելու մեծ կամքին ու հետամտութեանը, ճարահատ և յուսաբեկ կ՚մնայ անյաջողութեան հանդէպ։ Երբ առնական ոյժ ու կորով սասնկ անխնայ պարտութիւն մը կ՚կրեն, կ՚երեւայ թէ կնոջ առաքինութիւնն է որ յաւէտ կամ նուազ տկարացումով մը՝ կ՚լեցնէ առաջինին պակասը։

Ձեմ կրնար հոս մանրամասնել ինչ որ ականջիս կուգայ կ՚զարնէ տխրագին հնչումով՝ մեր գաղթական ընտանիքներու ոմանց բռնած ընթացքի մասին։

Կան որ (այս տեսակ խնդիրներու մէջ քիչն ալ կարեւորութիւն ունի) խեղճ չեն ըներ նիւթական դժուարութեան առաջին երեւումին, առանց մաքառելու, պայքարի դժնդակութենէն աչաբեկ, իսկոյն որոշումը տալ «Ձագանն ալ ծախելու»։

Սարսափելի բան է աս։

Անցեալ օր եղերական դէպք մը պատահեցաւ ընտանիքի մը գոգը։ Կին մը, ամուսնի ու Թերեւս զաւկի ալ տէր, անխուսափելի յարաբերութիւն հաստատեր է մէկուն հետ։ Գուցէ, այս յարաբերութենէն նպաստաւորուեցաւ ընտանիքը, չնայելով որ հայ կնոջ չէկնոտ պարկեշտութիւնը քանդուեցաւ միանոյն ժամանակ։ Կինն հանդուրժեց այս նողկալի վիճակին, բայց էրիկն՝ ոչ։ Եղելութեան տեղեակ, կատղած, փրփրած, աչքերն արիւնքի տեղ արիւնով լեցուն, դաշունեց իր անպարկեշտ կինն, որ ծանրապէս վիրաւորուած՝ պուլկար հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ դարմանուելու։ Այս ցաւալի դէպքը, «զանազան լուրերու» ճակատագրին համեմատ, Հայն ալ լսեց օտարն ալ։ Իմացածիս նայելով, կինն անպատկառ ու լիրբ անխռովութեամբ կ՚պատմէ եղեր գործն իր ամէն պարագաներովը, առանց ճշմարտութիւնը խեղաթիւրելու։ Իրաւ, այս տեսակ գայթակղական բացարձակ դէպքեր մինչ չեն պատահիր, բայց ինչպէս ըսի, սկզբնաւորութիւն մ՚է այս, որ շարունակուելու բնութիւնն ունի և որ ապագային անշուշտ պիտի ճոխանայ աղմկալից արտայայտութիւններով։

Այն աղէտալի տեղափոխութիւնն որ 96ին կատարուեցաւ, այսպէս ոչ միայն նիւթական հարուած մը հասուց մեզ, հապա բարոյական ալ, որ առաջինին չի նմանիր ու չդարմանուելու աստիճան հանգամանքը կ՚ներկայացունէ։ Մեր խաթունիկ մայրերն ու առաքինազարդ քոյրերը՝ գաղթականութեան կոծանքին մէջ կ՚փորձուին խզել պատուի ու առաքինութեան նօսր քօղն, որ մինչեւ ցարդ կ՚պաշտպանէր զիրենք անբարոյական յարձակումներուն դէմ։ Այս է թշուառութեան ամէնէն խոր աւերը, զոր պիտի թողու մեր տարաբնակ ազգակիցներու գոնէ մէկ մասին մէջ։ Աղքատութիւնը կ՚անցնի կ՚երթայ, բախտի այս քմահաճ տարուբերութեան մէջ, բայց ազգային անբիծ նկարագրի քայքայումն և բարոյական հզօր յատկանիշներու անհետումն այն հանգամանքն ունին որ կանգ չեն առներ, կ՚ընդլայնին, համաճարակի մը յամառ սաստկութեամբը։ Այս տողերը գծած վայրկենիս կ՚իմանամ ուրիշ ոչ նուազ եղերական պարագայ մը՝ գաղթական Հայ մը, վեց զաւկով բեռնաւորուած ընտանիքի մը տէր, փորձեր է վերջ տալ իր կեանքին՝ ընդ միշտ ազատելու համար իր քաշկռտած տխուր կենցաղին տաղտուկէն։ Բարեբախտաբար չէ յաջողեր՝ օգնութեան փրկարար ձեռքը ժամանակին հասած ըլլալով այդ յուսահատին գլխուն։ Կինն որ կ՚անպարկեշտանայ, մարդն որ անձնասպանութեան կ՚դիմէ. արդէն շատ բան չէ՞ այդչափն ապացուցանելու համար թէ անժամանակ, անխորհուրդ, ակամայ գաղթականութիւն մը ի՛նչպիսի ծանր վըտանգներով առլի է, և փճացման ի՛նչ ակներեւ նշաններ կ՚ցուցունէ։

Ճիշտ տեղը չէ՞ հոս մատնանիշ ընել խղճամիտ, պարտաճանաչ ու սրբանուէր կրօնականութեան կենսական պէտքը։ Ո՞ւր է ան քահանան որ մտնէ մեր գաղթականութեան չփոթ, խառնամուռն ու յուսահատ կարգերուն մէջ, շրթունքն սփոփարար, աչքը քաջալերիչ, մատն ամոքող։ Լքումը ամէն կողմէ է։ Իբրեւ կրօնական ազգ, գոնէ կրօնականութեան բարիքները վայելելու չէ՞ինք մեր ամէնէն աղքատիկ շրջաններուն մէջ։ Քահանան, ժողովրդեան ամէն խուերու այս անարգել թափանցողը, կրօնքի ցուպը ձեռքը տունէ տուն, ընտանիքէ ընտանիք պտտելով սփոփանք, մխիթարութիւն ցանելու և անկործան պահելու չէ՞ր ազգային բարոյականի մեծ շէնքն, որուն վրայ այնքան աւերներ կ՚դիտուին հիմա։

Գաղթականութեան մէջ, իր այս վեհ կոչման հակառակ, քահանան անկուշտ շահամոլ մը դարձած է, անտարբեր դիտելով բոլոր այս ցաւագին բաները։

Ասիկա մեզ Հայերուս համար օրուան ամէնէն կարեւոր խնդիրներէն մէկն է, որուն վրայ որչափ գրուի քիչ է։ Գաղթականութիւնը նոր կեանք մ՚է որ սկսած է։ Անոր գոյութեան դէմ վտանգներ ցցուած կ՚մնան.— ընտանեկան բարոյականի անկումն և կրօնի մարդուն անտարբերութիւնը։ Ո՞վ ասոնց առաջքը պիտի առնէ։

Ե. ԳԱՂԹԱԿԱՆ

Վառնա.

ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

Գ.

Հ.—Մայրագոյն վարդապետի պաշտօնն իրա՞ւ «Ֆեթեգոյն» է քան քորեպիսկոպոսաց, որք չունին ծայրագունութիւն։

Պ.—Այո՛, որովհետեւ ծայրագոյն վարդապետի պաշտօնը բոլորովին տարբեր է եպիսկոպոսութենէն։ Մայրագոյն վարդապետն Եկեղեցւոյ բուն ուսուցիչը, քարոզիչն է։ Եպիսկոպոսութիւնը տեսչութիւն է շատ մը գաւառներու վրայ. իսկ քոր-եպիսկոպոս կը կոչուէին անոնք որ եպիսկոպոսի տեսչութեան յանձնուած գաւառներու, գիւղերու, ագարակներու վրայ կ՚հսկէին և կախում ունէին բուն եպիսկոպոսէն։—Քոր՝ յունարէն խօ՛րա (=գաւառ, գիւղ) է եւ քոր-եպիսկոպոսն է մէկ գաւառի եւ գիւղի տեսուչն, առաջնորդը։ Ասկէ զատ, քոր-եպիսկոպոսներ կրնան ծայրագոյն չըլլալ. եւ մեզ ալ ծանօթ եպիսկոպոսներէն ոմանք եպիսկոպոս ձեռնադրուելէ յետոյ առած են ծայրագոյն գաւազանի իշխանութիւնը։

Հ.—Մեծ Մաշտոցի մէջ կարգացուող էջմիածնէ հրատարակուած Ձեռնադրութեան Մաշտոցին մէջ ալ կա՞յ։

Պ.—Այդ հրատարակութեան ուրիշ աննշան փոփոխութիւններու հետ այդ կարեւոր հրահանգն ալ փոխուած է։

Հ.—Ինչո՞ւ արդեօք։

Պ.—Վահրամ Սրբազանին հարցնելու է։ Գէորգ Դ. Կաթողիկոսին հետ Մաշտոցը սրբագրելու ատեն այն ալ սրբագրած են, Թերեւս «Աթոռ Նստիլ միայն եպիսկոպոսի կ՚վայլէ»ի տկար տրամաբանութեամբ։

Հ.—Խելքի մօտ է. ինքն ալ եպիսկոպոս. «Փառքս ուրիշին չեմ տար»։ Այսպէս մտածած պիտի ըլլայ։

Պ.—Դու ալ ա՛րշավի սրամիտ ես. եթէ իրաւունք ալ ունենաս այդպէս ըսելու, ինձ կ՚թուի թէ հարկաւ «մի բան» գիտէին մէկ գրչի հարուածով տակն ու վրայ ընելու համար Մաշտոցի հրահանգը. այսինքն կրնայ ըլլալ որ ձեռագիր Մաշտոցներու մէջ այդպէս՝ սրբագրուածին պէս՝ գտնուած ըլլայ (․)։

Հ.—Ըստծ հաւանական կ՚ըլլայ եթէ Մաշտոցին մէջ եղած ուրիշ սրբագրութիւններն ալ հին ձեռագիրներու վրայ տպուած են։

Պ.—Ձեմ կարծեր։

Հ.—«Ջի լինիր»։ «մի բան ասելու ես»։

Պ.—Սպասենք Կրօնական Ժողովին որոշման։

Հ.—Ս. Պատրիարքն ի՞նչ կ՚խորհի արդեօք այս բաներուն վրայ։ Ձեմ կարծեր որ Նորին Ս. Սրբազնութիւնն անտարբեր մնայ այս անտեղութիւններէ։

Պ.—Ի՛նչ ընէ Պատրիարքն ասոր. Ժողովը կ՚ընէ, կ՚որոշէ. աւելի չխտակը՝ երկու Սրբազան եղբայրներ Ժողովէն առաջ զիրար կ՚հասկնան, միւս ժողովականներն ալ «Մտաւոր եմ Սրբազան»ով կ՚հաստատեն, կ՚ըլլայ որոշումն։ Երբ Պատրիարքն ալ չհաճի այդ «անկախ» որոշումներուն, կ՚առնեն կը քալեն. մեզ ալ Ազգային Լուրերուն տակ այս բաները կ՚կարդանք։ Լրաբերին ալ եռեալ ճերմակ ըլլայ, եթէ աւելի չհամմէ խորդութիւնները։— Ըստ իս, եթէ այսպիսի խնդիրներու կարգադրութիւնն ուղղակի Ս. Պատրիարքէն բլխի, եթէ Պատրիարքին Թողու Կրօնական Ժողովն այս խնդիրները, ծաղրելի չըլլար։

Հ.—Աւելի լաւ չէ՞ր ըլլար եթէ սա փուճ մուճ խնդիրներն արմատէն կըտրուին։

Պ.—«Անկախ կարծիք» մ՚ալ դուն պիտի յայտնես կարծեմ. Ըսել կ՚ուզես ամէն բան վերցնել։

Հ.—Միտքս հասկցար։

Պ.—Այո՛. Հօրոյն պէս փոխանակ քաղցրելու, կամ ըսելու թէ «ստանկ պէտք է ընել, եպիսկոպոսն այսպէս պէտք է ըլլայ, վարդապետն այնպէս, քահանաներ ալ չփրտեմ այնպէս. եկեղեցականութիւնը բոլոր ամուսնացնելու է։

Հ.— Այո՛, ճիշդ այդպէս. այս ինչ Սրբազանն ամուսնացնելու է, կամ Կարնոյ Սողիկեանն եպիսկոպոսացնելու է։

Պ.—Շատ առաջ մի՛ երթար. վերջին կերպն առաջարկեց Հօրոյ։ Կատակի ատեն չէ։

Հ.—Քանի մը հատ ալ քահանայ փորձելու է ղրկել սա գաւառները. քանի որ «Եպիսկոպոս պէտք է եպիսկոպոս» կ՚պոռան, Հօրոյն ալ միասին։

Պ.—Գէշ չըլլար.—Մաքրիգիւղի Տ. Սարգիսը, Գուզկունճուքի Տ. Կարապետը, Սամաթիոյ Տ. Յովհաննէսն, Հաբրուտ Տ. Արիստակէսը Մայր Եկեղեցիէն, Անանեան Տ. Գէորգն, Եէնիգեղի Տ. Բարսեղը, լաւ ձայնաւոր էն և դեռ շա՛տ, ո՛ր մէկն համրեմ. Հա՛ մոռցայ Սկիւտարի Տ. Վարդանը (․). փառաւոր մարդիկ, տեսք մեսք ամէն բան տեղը։ Ասոնք ի՞նչու չեն ղրկուիր։ Վարդապետներն ալ, եպիսկոպոսներն ալ ժողվելու վանքերը դնելու է. Նոր կուսակրօն ա՛լ ձեռնադրելու չէ. վանքին եկամուտներով ասոնք թող ապրին մինչեւ իրենց վախճանումը։ Իսկ ա՛յն վարդապետներ ու սարկաւագներ որք գործ կ՚փնտռեն և վանքի մէջ չեն կրնար կենալ, այդ քահանայ առաջնորդներուն յանձնելու է. այսպէս Աժտէրեան, Սալլեան, Արարդեան, Գալփագճեան, Վանքեան, եւն., Արշակ և Յարութիւն սարկաւագներն ալ։

Հ.— «Անկախ կարծիքներ» եղաւ քուկդ ալ։ Պատրիարք ո՞վ պիտի ըլլայ այն ատեն։

Գ.—Հարկաւ քեզ հին գրութեան այս վիճակաւոր քահանաներ ժողովուելով իրենցմէ մէկը կամ «անկախ» մէկը պիտի ընտրեն։

Հ.—Կարծեմ ազնիւ պատրիարքացու մ'է Պոլսեցի Տ. Մեսրոպը։

Գ.—Ամմա չինեցիր հա՛.—Ես կ'ուզէի որ խօսելէն աւելի գործ ըլլար. հետեւաբար կ'առաջարկեմ որ Հօրոյ ըլլայ ամուսնացեալ-եկեղեցական մը. իբր «անկախ» մի անձ. և բնականաբար ինքն պիտի ընտրուէր . . . Պատրիարք. ա՛յն ատեն օրուան բոլոր խնդիրները պիտի լուծուէին ամենայն դիւրութեամբ։

Հ.—Քիչ մը դժուար է. բայց անկարելի ալ չէ։— Հօրոյ չի նեղանար այս «անկախ» կարծիքի արտայայտութեան համար։

Գ.—Նեղանալու իրաւունք չունի։ Եթէ բարձրաստիճան ամուսնացեալ-եկեղեցական մը չկարենայ իսկ ըլլալ, գոնէ կրնայ տէրտէր եկեղեցական մ'ըլլալ. քանի որ արդէն եկեղեցական է մ'ալ աւելի բաներ գիտէ եկեղեցւոյ նկատմամբ։ Թէեւ ուղիղ չէ՛(.) ամէն ուղեցոյց ցուցնողին և քննադատին քսել թէ կարծիքներուդ ճշդութիւնն ապացուցանելու համար պէտք է անձամբ գործես (.) որովհետեւ «անկախ կարծիքներ» յայտնելով մարդիկ պարտաւոր չեն անձամբ և գործով իրենց քսածներն ապացուցանել, բայց Հօրոյի համար այն անհնար չէ՛. Ըլլալիքն ալ այս է, ուրիշ ճար չկայ։

Հ.—Ենթադրենք որ քահանայ եղաւ, յետոյ Մագիստրոս և ապա՛ Եպիսկոպոս. խոյր պիտի դնէ՞, եմիփորոն պիտի առնէ՞, աթոռ պիտի նստի՞։

Գ.—Ինչու չէ։ Եպիսկոպոսութեան նշանները չե՞ն ատոնք։

Հ.—Լա՛ւ ըսիր. շատ անգամ լսեր եմ և վերջերս լրագիրներու մէջ ալ շարունակ կ'գրեն թէ եպիսկոպոսութիւնը կապուած կ'ըլլայ վիճակի մը. այսինքն՝ ինչո՞վ. չուա՞նով թէ շղթայով։

Գ.—Դուն ալ լաւ կ'խորհիս կ'մտածես, բայց կասակի կ'զարնես միշտ։— Այդ կապ ըսուածը Վիճակի մը ձայնը, վկայութիւնն է, առանց որոյ վարդապետ մը չի կրնար վիճակաւոր-եպիսկոպոս ըլլալ՝ և ըլլալէ յետոյ պարտի իրեն եպիսկոպոսութեան վկայութիւն տուող Վիճակին կապուած մնալ։ Եթէ մարդ կարդայ եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւնը Մաշտոցին մէջ, մա'նաւանդ Էջմիածնէն հրատարակուածն, այն ինչ երդումներ ուխտեր ընել կուտան եպիսկոպոսացուներուն։

Հ.—Հապա ինչու ուխտ երդում չեն պահեր։

Գ.—Մտմտալով խօսելով խելքս չի հասնիր։

Հ.—Շատ կ'ըսեն ու կ'գրեն թէ կ'ուխտեն և կ'ձեռնադրուին Վիճակի մը վրայ, Պոլիս գալ նստելու և փառաւորուելու, հանգիստ հանգիստ ապրելու համար . . . ընտանիքներու մէջ։

Գ.—Ասոր ալ խելքս չի հասնիր. որովհետեւ չեմ կրնար ենթադրել որ այսչափ տղայական, կամ թէ տխմար մարդոց պէտք մ'ունենալու համար մէկն երթայ երդում պատառ ըլլայ, եպիսկոպոս ձեռնադրուի . . . Պոլիս նստելու։ Փառքը ո՞րն է, Պոլսի մէջ, գաւառներու ետեւէն, փողոցներու մէջ լայն լայն զգեստներով պտտի՞լ. մեռած մարդիկը գովե՞լ . . . լիբրայով, հարսնիքներո՞ւ երթալ, այս թաղէն այն թաղէն պատարագի՞ հրաւիրուիլ, գաւազանները միասին տանելով և դեռ այսպիսի բաներ։ Հիմակ քսէ՛, մարդ մը այս չնչին բաներու համար խիղճ կ'ընէ եպիսկոպոսանալու։ — Բայց պիտի քսես որ «ուխտ է», ի՛նչ չմտածուած, պատուի արժանապատուութեան չվայելող բաներ ըրած են մարդիկ. և այս բաները չըլլան։ — Նայէ՛, ասոր քսելիք չունիմ։

Հ.— Դուն ալ եպիսկոպոսական զգեստ մըզգեստ, քանի տեղ չես գըներ. եթէ պարապ բան ըլլար Հայրիկեան արեւալն, իր եկեղեցին կ'թողու կուգա՞ր. Պօյաճի գիւղի թաղականութիւնը կ'քրտնե՞ցնէր։

Գ.—Եղբայր թո՛ղ սա հատակները. առնենք քսելու բաներ են։

Հ.—Դեռ ուրիշ բաներ ունիմ հարցնելիք. եթէ ուզածիդ պէս ալ խօսինք տանելու քալելու է . . . Կրօն. ժողովէն։—Որոշանք ճիշտ բան մ'քսել թէ գաւառային պաշտօն ունեցող վարդապետներ Վիճակին եպիսկոպոսութեան իրաւունքները պիտի վայելե՞ն, այսինքն՝ եպիսկոպոսի մը պէս պիտի գո՞րծածեն։

Գ.—Ըստ իս լաւ կ'ըլլայ որ Մայրաքաղաքին վարդապետներ երբ գաւառային պաշտօններու կոչուին չհետամտին այդպիսի բաներու։ Մաշտոցէն հին Մաշտոցէն, անդին ալ չանցնին. եպիսկոպոսական պերճանքներն ու զարդարանքները թողուն «Սրբազաններն»։ Ես այսպէս կ'մտածեմ. թո՛ղ ժողովրդեան պէտքերուն նային. քարոզեն խօսին։ Արդէն կ'լսենք թէ մա՛նաւանդ Նոր վարդապետներ, հակառակ տեղացիներուն թախանձանքին, կ'մերժեն խոյր, ևլն։

Հ.— Մենք վերջացուցինք. Կրօն. Ժողովին ալ վերջ տո՞ւր արդեօք այս խնդիրներուն։

Գ.—Այդ չեմ գիտեր։

ՎԱՀՐԱՄ ՊԱՊԻԿ

ՎԵՐՋ (Պոնտացի)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԻՒՊԱՏՈՍԱԿԱՆ պայմանագրութեան համար կատարելի բանակցութեանց ծրագիրը մատուցուեցաւ Վեհ. Սուլթանին որ հրամայեց ըստ այնմ բանակցութեանց ձեռնարկել։ Ուստի օսմ. եւ հելլէն պատուիրակներն երէկ Խարիճիյէի մէջ բանակցութեանց սկսան։

ԱԹԷՆՔԻ օսմ. նոր դեսպան Րիֆադ պէյ ՇՔ. օրն իր պաշտօնատեղին կ'ուղեւորի։ Աթէնքի եւ Պերէնի օսմ. նորընտիր հիւպատոս Իհսան պէյ հրաման ստացաւ իր պաշտօնատեղին ուղեւորելու։

ՀԵԼԼԷՆ դեսպան իշխան Մավրոկորտատօ տաջի օրը Ֆէնէրի Պատրիարքարանը գնաց եւ այցելութիւն տուաւ Ցունաց Ս. Պատրիարքին։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ Օլտէնպուրկ զրահաւորը վերջերս Հանեա ժամանելով ցամաք հանեց երկու սպայ եւ քսան զինուոր։ Այս միջոցին նաւամատոյցը կ'գտնուէին հիւպատոսք եւ բոլոր օտար սպայք։ Օսմ. զինուորական նուագածուք ընդ առաջ գացին։ Մէկ երկու ժամ յետոյ գերման զինուորք զօրանոցներ մը կատարեցին կառավարական պաշտօնատան առջեւ։

ԿՐԵՏԷ. — Աթէնքէ կ'հեռագրուի թէ Եորկոս իշխանին Ռուսիոյ կողմէ կուսակալութեան ընտրելի առաջարկուելն Աթէնքի մէջ մեծ յուզում առաջ բերած է, բայց լրագիրք ո և է կարծիք չեն յայտնած։ Միայն Ասզի կ'ըսէ որ եթէ լրջօրէն կ'առաջարկուի, այդ ընտրութիւն պիտի յաջողի ապահովաբար։

—Իրենց երկիրը վերադարձող Թեսալացիներու վիճակը շատ խեղճ կը նկարագրեն։ Բաց աստի ապրուստի միջոցներէ զուրկ մնացող Կրետէցի ընտանիքներ կ'սկսին Ցունաստան վերադառնալ։ Հելլէն մամուլը դառնապէս կ'գանգատի Եւրոպայի ընթացքին դէմ որ, կ'ըսեն, չի կրնար ո և է կերպով լուծել կրետական խնդիրը։

Մ. ՏԷԼԵԱՆՆԻ կ'ըսէ թէ Երեսփ. ժողովը գումարուելէն առաջ ինչպէս էաք նախարարական փոփոխութեան մը վրայ պէտք է խորհիլ։ Հետեւաբար ժողովոյ լուծումը խիստ հաւանական կ'նկատուի։

ՀԵԼԼԷՆ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔ.—Ցունաստանի 1898 ելմտացոյցին մէջ վարչական ծախք նշանակուած է 67 միլիոն տրամ և հասոյթ՝ 95 միլիոն. բայց այս վերջին գումար 84 միլիոնի պիտի իջնէ եթէ Թեսալիա ամէն տուրքէ զերծ մնայ։ Հասոյթի աւելորդութիւնը՝ 17 միլիոն՝ պիտի յատկացուի հին պարտուց և նոր փոխառութեան տոկոսին ու գլխավճարին և մնացած բացը պիտի գոցուի նոր փոխառութեան ստացուած մասով։ Այսու հանդերձ, ինչպէս քանիցս գրուած է, կառավարութիւնը կ'ջանայ 150 միլիոն Փր.ի փոխառութիւն մը կնքել՝ պատերազմական տուգանքին և ելմտացոյցի բացին համար։ Այս փոխառութեան տոկոսին համար՝ 6 %՝ տարեկան 12 միլիոն Փր. պէտք է։ Հին պարտուց գլխավճարին ու տոկոսին համար ալ 9 միլիոն Փր. պէտք է։ Այսպէս ելմտացոյցը 30—35 միլիոն Փր.ի բաց մը պիտի ունենայ։

ԷԹՆԻՔԷ ԷԹԷՐԻԱՅԻ անդամ մնացած 38 սպայք ալ հրաժարեր են։ Պատերազմական նախարարին հրամանագիրն, որ կ'արգիլէ սպայից գաղտնի ընկերութեանց մասնակցելու, յուն. 1/13ին գործադրութեան պիտի դրուի։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ.—Պերլինի պաշտօնաթերթն իր ԴՇ. թիւին մէջ սա պաշտօնագիրն հրատարակեց. — «Բեքինէ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Գերմանիոյ և Չինու միջեւ կարգադրութիւն մ'եղած է Քիաօ-Չէուի թողուելուն մասին։ Այս կարգադրութեան նպատակն է գոհացում տալ Գերմանիոյ օրինաւոր փափաքին, որ է միւս տէրութեանց նման յենակէտ մը ունենալ ի Չին իր վաճառականութեան և իր նաւերու երթեւեկութեանց համար չինական ջուրց մէջ։ Քիաօ-Չէու վարձքով Գերմանիոյ թողուած է երկար ժամանակուան համար։ Գերման կառավարութիւնն իրաւունք ունի իրեն թողուած շրջանակին մէջ կառուցանել իրեն օգտակար ըլլալիք շէնքերն, և հարկ եղած միջոցներ ձեռք առնել այդ շէնքերուն պաշտպանութեան համար։ Թողուած շրջանակին մէջ է Քիաօ Չէու ծովածոցին ամբողջ ներքին մասը մինչեւ ծովուն բացը. նաեւ ծովածոցին բերանին հիւսիսային ու հարաւային կողմերը՝ կարեւոր փոքր հրուանդաններ՝ մինչեւ իրեն ցամաքի սահմանագլուխը զոր կ'կազմեն մօտակայ բլուրներ, և ծովածոցին մէջ ու դիմացը գտնուած կղզիներ։ Թողուած շրջանակը մէկ քանի հազար քառակուսի մեթր տարածութիւն ունի. շրջապատուած է ծովածոցին չորս կողմը պատող աւելի ընդարձակ շրջանակով մը որուն մէջ Չինացիք, առանց Գերմանիոյ հաւանութեան, պիտի չկրնան ո և է միջոց ձեռք առնել կամ կարգադրութիւն ընել։ Գերմանք եթէ յարմար դատեն ո և է գետի ընթացքը կանոնաւորել, արգելք պիտի չյարուցուի։ Որպէս զի երկուց կառավարութեանց համաձայնութիւնը խանգարող վէճեր տեղի չունենան, Չինու կառավարութիւնը թողուած շրջանակին մէջ ունեցած վճռապետական բոլոր իրաւասութիւնները կ'փոխանցէ գերման կառավարութեան ցորչափ տեւէ վարձման պայմանաժամը։ Այս կարգադրութեան հիմունքը ծանուցանող կարճ հեռագիրը բան մը չեն ըսեր վարձուց պայմանաժամին տեւողութեան և ի փոխարէն հատուցանելի գումարին վրայ։ Եթէ ո և է պատճառաւ Քիաօ-Չէուի ծովածոցը չհամապատասխանէ Գերմանիոյ առաջադրած պայմաններուն, Չինաստան պիտի համաձայնի Գերմանիոյ հետ, որպէս զի այս վերջնոյն բաղձանաց աւելի համապատասխանող ծովածոց մը ու հող մը յանձնէ չինական ծովեզերաց ուրիշ մէկ կէտին վրայ։ Այս պարագային մէջ Չին դրամով պիտի գնէ Քիաօ-Չէուի մէջ Գերմանաց կողմէ կառուցուած շէնքերն և այլն» Անգլ. լրագիրք կ'իմանան թէ վարձուց պայմանաժամն յիսուն տարի է. կ'յայտարարեն թէ Քիաօ-Չէու Գերմանաց թողուելէն անմիջապէս յետոյ Ֆրանսա ալ պիտի առնէ Հայ-Նանը։

—Տէյլի Նիւզ Հոնքէ լուր կ'առնու թէ տէրութիւնք կ'բանակցին որպէս զի իրենցմէ իւրաքանչիւրն ի Չինաստան շրջանակ մ'ունենայ իր ազդեցութեան տակ։ Տէրութիւններէ մին եթէ նոր հողի մը տիրէ, պարտի չեզոքացնել միւսներուն՝ Պերլինի դաշնագրութեան համաձայն։

—Իտալիոյ նախարարութեան թերթն՝ Օբինիոնէ երկար յօդուածով մը կ'թաքցունէ թէ Իտալիա Ծայր. Արեւելքի դէպքերով զբաղելու համար ուղղակի շահ մը չունի, եւ հաւանական չէ որ մարտանաւ զրկէ չինական ջուրերը։ Սակայն Հոնքէ կ'հեռագրեն թէ իտալեան Պօզան մարտանաւը Ծայր. Արեւելք ուղեւորեր է։

—Մ. Նահանգաց նախարարութիւնը՝ Ծայր. Արեւելքի դէպքերուն ծանր հանգամանքին պատճառաւ, որոշեր է Բեքինի իր դեսպանին Մր. Տընպիի յաջորդ կարգել Կ. Պոլսոյ դեսպանը՝ Մր. Անճէլ, եւ զՄ. Պրիան Կ. Պոլիս զրկել։

—Աւստրիոյ ամէնէն ձեռներէց մարդոցմէ մին, Մ. Վիթկէնշթէյն, որ Բրակայի երկաթի ճարտարարուեստական ընկերութեան տնօրէնն է, մօտերս պիտի մեկնի ի Չին և Ճարոն, ուսումնասիրելու թէ կարելի՞ է այդ երկիրներն Աւստրիական երկաթեայ գծեր, մեքենաներ եւ ուրիշ իրեղէններ ղրկել։ Աւստրիոյ առեւտրական նախարարը քանի մը օր առաջ իր ներկայութեան ընդունելով զինքը, խոստացաւ դիւանագիտական ամէն կարելի օժանդակութիւններն ընել իրեն։

—Աժանս Տալզիէլ կ'իմանայ թէ Ռուսիա կ'աշխատի Բորդ-Արթուրն և Լիաու-Դունկ թերակղզին վարձու առնել Չինէն, ինչպէս Գերմանիա ըրաւ Քիաօ-Չէուի համար։ Անգլիա և Ճարոն կ'հակառակին այս ջանքերուն։ Ճարոն կ'փափաքի Քորէայի անկախութեան՝ ընդ հովանաւորութեամբ Անգլիոյ, Ռուսիոյ և Ճարոնի։

ՌՈՒՍԻԱ Ի ՔՈՐԷԱ. —Նովոյէ Վրէմիա կ'ըսէ թէ Քորէայի մայրաքաղաքին՝ Սէուլի մէջ յառաջիկայ յունուար 1 ին պիտի սկսի կառուցուիլ Օրթոտոքս եկեղեցի մը, ինչպէս նաեւ այդ եկեղեցւոյ պաշտօնէից բնակութեան համար շէնք մը։ Այս նպատակաւ հանգանակութիւն մը բացուած է։ Նուէրները պիտի ընդունուին Բեքինի Ռուս միսիոնարաց նախկին պետի մը կողմէ որ այժմ Ռուսիա կ'գտնուի։

ՍՊԱՆԻԱ.—Ինչպէս երէկ համառօտակի ծանուցինք վերջին հեռագիրներու մէջ, Մատրիտի զինուորական բարձրագոյն Ատեանն վրացեաց Զօր. Վէյլէրի գրկած բողոքագրոյ խնդրով։ Ընդհ. դատախազն էր որ յայտարարեց թէ զօրավարը՝ Մ. Սակաստա նախագահին ճառին դէմ բողոքելով և խնամակալ-Թագուհւոյն ողերսագիր մը մատուցանելով մեղապարտ ընթացքի մէջ չէր գտնուած հանդէպ զինուորական պաշտօնական օրինաց։ Ատեանն, յետ երկար խորհրդակցութեան, իր վճիռն արձակեց համաձայն ընդհ. դատախազին յայտարարութեանց։ Այս վճիռ անմիջապէս հաղորդուեցաւ պատերազմական նախարարին։ Վճիռն անակնկալ մը եղաւ և նոյն իսկ տհաճութիւն պատճառեց պաշտօնական ակումբներուն մէջ։ Զի յոյս եղաւ թէ Մատրիտի զինուորական հրամանատարը կարելի է կարգապահական պատիժ մը տնօրինէ Զօր. Վէյլէրի լրագրաց մէջ բողոքագիրն հրատարակելուն համար. բայց զինուորական ակմբոց մէջ, բարձրագոյն Ատեանի այս վճռէն յետոյ, անկարելի կ'գտնեն հրամանատարին միջամտութիւնը։

—Խնամակալ-Թագուհին անցեալ ԴՇ. թեթեւ տկարութեան մը պատճառաւ ոչ ոք ընդունեց։

—Երեսփ. Ժողովն յունուարի վերջերը պիտի լուծուի։ Նոր ընտրութիւնք մարտին կատարուելով, Նոր Խորհրդարանն ապրիլի կիսուն պիտի բացուի։

—Մարէշալ Պլանքօ միշտ նպաստաւոր տեղեկութիւններ կ'հաղորդէ Քուպայի գործերուն վրայ, բայց դրամ կ'ուզէ ծախքերը գոցելու համար։

— Նոր տեղեկութեանց նայելով սպանեալ գեր-գնդ. Ռուիզ Թակարդի մը մէջ ինկեր է՝ Արանկուրէնի կողմէ պատրաստուած։ Արանկուրէն ժամադրավայր մը որոշած ըլլալով, Ռուիզ հոն երթալուն, Արանկուրէնի մարդոցմէ միոյն կողմէ սպանուեր է սուրով։ Ուրիշ լուրի մը նայելով Արանկուրէնի բանակետղին պաշտամբք որոշեր են իրենց պետն սպաննել՝ իր բռնաւորական և քմահաճ իշխանութեան համար։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ.—Զօր. Սէյմոն Պիկս, հրամանատար Բ. զօրաբաժնին, որ քաջութիւն ունեցաւ Օրաքզայիներուն և Աֆրիտիներու գնդակներէն ազատելու, չկրցաւ դէմ դնել ուրիշ թշնամւոյ մը՝ թանչքին՝ ուրկէց երեք չորս շաբաթ տառապելէ յետոյ անցեալ օր մեռաւ ի Բէշավար։ Այս կորուստ մեծ ցաւ կ'պատճառէ Հնդկաստանի զինուորական իշխանութեանց, զի Սըր Ուիլեըմ Լոգարդ արձակուրդով Անգլիա ուղեւորելուն Զօր. Պիկս պիտի փոխանորդէր անոր իբր ամէնէն կարողը։

—Ի Լունտի-Քոթալ՝ Խայպարի կիրճին մօտ՝ Համոնտի զօրաբաժնէն հազարապետ Հիբսլէն սպաննուեցաւ՝ զինուորական պտոյտ մը կատարած պահուն։

—Զօր. Պլըտի զօրախումբն, որ Մահմանտներուն դէմ քալեց, անցեալ ԴՇ. ճամբայ ելաւ զսպելու Բաղլանկի զանազան ցեղերն որք մերժած են Անգլիոյ առաջարկութիւնները։

ԻՏԱԼԻՈՅ մէջ օրուան խնդիրն է թշուառութիւնն որուն հետեւանքն էին Սիկիլիոյ շփոթութիւնք։ Հինգ հարիւր գիւղացի Հռոմէ անցնելով Նաբոլի գաւառը Պուգլիա գաղթելու, ուրիշներ ալ կ'պատրաստուին։ Գաղթականութեան պատճառն հարցնելուն, գիւղացիք կ'պատասխանեն թէ իրենց երկրին մէջ անօթութենէ կը մեռնին։ Գաղթողներու մեծ մասը Վիդէրպիէի կողմերէն են, ուր ամէնէն աւելի թշուառութիւն կ'տիրէ։

—Ելմտական գանձուն հասոյթք աւելցած են Դեկտ.ին. եթէ այսպէս շարունակէ, նոր տարւոյ առաջին վեցամսէին հասոյթք աւելի պիտի ըլլան քան այն ութ միլիոն Փր.ի գումարն որ նախատեսուած է 1897—98ի ելմտացոյցին մէջ։ Յաւելումն հասոյթի ամէն աղբիւրներու վրայ կ'տեսնուի։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ-ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր գահակալութեան յիսնամեայ յոբելեանը, կայսեր յայտնած բաղձանաց վրայ, պիտի տօնուի բարեգործական նպատակներու համար կազմակերպուած ցուցահանդէսներով։ Յունուար 1 ին բացումը կատարուեցաւ խոհարարական ցուցահանդէսի մը, որուն կազմակերպութեան համար կայսրը նուէրներ ըրած էր պալատին խոհարանէն և մառանէն։ Ինքն անձամբ նախագահեց այդ ցուցահանդէսի բացման, Սոֆիէնսէլի մէջ, ուր խուռն բազմութիւնն համակրալից ցոյցերով ընդունեց ծերունի վեհապետը։

ՏՔԹ. ՇԷՆՔ, Վիէննայի բժշկական համալսարանին ուսուցիչն և սաղմնաբանական կաճառին նախագահն՝ յայտարարեր է թէ քսան տարիէ ի վեր ըրած փորձերուն շնորհիւ յաջողած է լուծել խնդիր մը, որ մեծապէս կ'զբաղեցնէր մինչեւ հիմա բժշկական գիտութիւնը։ Բրոֆ. Շէնք կ'յայտարարէ թէ մօրն տուած սնունդին տեսակով կրցած է ծնելիք զաւակին սեռն որոշել և սահմանել։ Տքթ. Շէնք նախապէս անողնայար կենդանիներու վրայ ըրեր է իր փորձերն, և աստիճանաբար հասնելով մինչեւ կինը, վերջապէս յաջողեր է յղութեան միջոցին կնոջ տուած սնունդին շնորհիւ, բարեկամ ընտանեաց աղջիկ կամ մանչ զաւակներ ունենալու փափաքը գոհացնել։ Տքթ. Շէնք իր գիւտը պիտի հաղորդէ Վիէննայի գիտութեանց ակադեմիոյ ուր չհաւատացողներ կան իրեն, թէեւ հաւատացողներն ալ բազմաթիւ են։

ՍՈՒՏԱՆ.—Անցեալ ԴՇ. իրիկուն Լոնտոնէ Եգիպտոս մեկնեցաւ զօր. Ուիլեըմ Գօրպս, հրամայելու համար Սուտան զրկուած անգլ. կիսաբաժնի մը, որ հոն պիտի գործակցի եգիպտ. զինուորաց։ Անգլ. ուրիշ զօրքեր եւս հրաման ստացեր են պատրաստ գտնուիլ մեկնելու դէպ ի Սուտան։ Արդէն Կիպրոս գտնուող լեհանականներու ջոկատ մը հրաման ստացեր է մեկնելու։ Միւս կողմէ Մալթայի վարչութեան անդամներէն 4 հոգի անգլ. կառավարութեան տրամադրութեան տակ դնել առաջարկեր են 1000 Մալթացիներ, բանակին մէջ ծառայելու։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ. — Պօէր կառավարութեան բերան թերթը՝ Վոլքսդէմ՝ իմացեր է թէ Անգլիոյ գաղթային նախարար Մր. Չէմպըրլէյն Թրանսվալի կառավարութեան հեռագիր մ'ուղղեր է, որով կ'պնդէ Անգլիոյ գերիշխանութեան վրայ ի Թրանսվալ, որ հակառակ է 1884ի դաշնագրութեան։ Յայտնի չէ թէ ասիկա Անգլիոյ և Թրանսվալի միջեւ նոր վէճի մը առիթ պիտի կրնա՞յ ըլլալ թէ ոչ։ Միայն թէ նոյն թերթ կ'աւելցնէ որ Թրանսվալ այս ժամուս կրնայ հանդարտօրէն Լոնտոնէ ստանալ այսօրինակ անիրաւ և ծայրայեղ պահանջմանց պարունակող հեռագիրներ. և կ'յարէ. «Անցած է այն ժամանակ ուր Մեծն Բրիտանիոյ նախարարք իրենց նեղ գաղափարներով կ'ծաւալէին հարաւային Ափրիկէի վրայ։ Մր. Չէմպըրլէյնի հեռագիրն ուրիշ արդիւնք պիտի չունենայ բայց եթէ սաստկացնել Քրիւկըրի նախագահին՝ նախագահական ընտրութեանց մէջ ունեցած մեծամասնութիւնը։» Թրանսվալի նախագահի ընտրութեան համար քուէարկութիւնն սկսաւ անցեալ ԲՇ. 3 Յունվ. (Ն.Տ.) եւ պիտի աւարտի Փետր. 4ին։

ՔԱՏՄՆԵԼԻ ՈՃԻՐ ՄԸ Ի ԿԱՐԿԱՍ.—Մալումաթ՝ Տփղիսի Քաւքազ լրագրէն կ'քաղէ հետեւեալը.—Կարապետ Ասատուրով անուն Հայ մը եղբօրը Պակարտամի հետ միեւնոյն յարկին մէջ կ'բնակէր։ Յաճախ ասոնց մէջ կռիւներ կ'ըլլային։ Գիշեր մը Կարապետ երկաթի կարրով մը կ'զարնէ եղբօրը գլխուն եւ գետին կ'տապալէ զայն անշունչ. յետոյ խոհանոց երթալով մսի հատու դանակ մը եւ սափոր մը կը բերէ։ Կարապետի կինը՝ վրացի Աննա՝ այս տեսնելուն ծունկի գալով գթութիւն կ'հայցէ ամուսնէն, բայց սա մտիկ չընելով սափորը կնոջը ձեռքը կուտայ, եւ կ'ստիպէ զայն եղբօրը վիզին տակ բռնել, եւ ինք կ'կտրէ եղբօրը վիզն, ուրկէ ամբողջ արիւնն առանց կաթիլ մը դուրս թափելու կ'վազէ սափորին մէջ։ Յետոյ, մարմինը մանր մանր ջարդելով տոպրակի մը մէջ կը լեցնէ և կ'նետէ Կուր գետին մէջ։ Տուն դառնալուն սոսկալի պատուէրներ կ'ընէ կնոջը՝ խնդիրը գաղտնի պահելու եւ մաքրելու սպանեալին արիւնոտ զգեստները։ Բայց Աննա չի կրնար վեց օրէ աւելի գաղտնիքը պահել, և խնդիրն ոստիկանութեան յայտնելէ վերջ միայն կ'հանգստանայ սիրտը։ Կարապետ՝ որ խոզի մսագործ մ'էր, խանութին մէջ կ'ձերբակալուի, եւ կ'խոստովանի ոճիրը։

ՍՈՒՏԱՆԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ՓԱՐԻԶ. — Անցեալները Փարիզի ոստիկանութիւնը Սէնի կամուրջներուն տակ ձերբակալեց մէկ քանի դատարկապորտներ. ասոնց մէջ կային գէշեր ալ աղէկներ ալ. այս վերջինք դրամ ու պատսպարան չունենալով, կ'պատսպարուէին Սէնի հիւրընկալ կամուրջներուն տակ։ Ասոնց կարգէն է Նէօֆիչադօ անուն 85 տարեկան մարդ մը, որ բնաւ դատապարտութիւն կրած չէ. իր պատմութիւն բաւական տխուր է։ Ափրիկէի վաչառներուն մէջ իբրեւ զինուոր ծառայեց եւ իր խելացիութիւնն ու գործունէութիւնն աչքի զարկաւ։ Զինուորութենէ արձակուելուն Այժէ հաստատուեցաւ։ Ուզեց նորէն Ափրիկէի ներսերն երթալ, բայց առեւտուրի համար. մէկ քանի բարեկամներ համոզելով կարաւան մը կազմեց և դէպ ի Սուտան ճամբայ ելաւ։ Հոն Նէօֆիչադօ հիւանդացաւ։ Ընկերներէն մին կարծելով որ մահամերձ է զինքը կողոպտեց. Նէօֆիչադօ բողոքեց, սակայն ընկերը վիրաւորեց զայն ու հիւանդ վիճակի մէջ թողուց։ Կարաւանը ճամբայ ելաւ, և իր հանդիպած առաջին հիւպատոսին իմաց տուաւ Նէօֆիչադօի մահը. բայց սա ինքզինք գտաւ և հաստատուեցաւ ի Սուտան, ուր հինգ տարի մնալէ յետոյ չյաջողեցաւ և Ֆրանսա դարձաւ։ Նախ Օրլէան գնաց, ուր կ'բնակէր իր հայրն և վաճառականութիւն կ'ընէր։ Մերաւն մեռած ըլլալով 80,000 Փր.ի հարստութիւն թողած էր, բայց Նէօֆիչադօ մեռած կարծուելով ազգականները ժառանգած և արդէն սպառած էին այդ գումարը։ Նէօֆիչադօ մտածեց դատ բանալ բայց տեսաւ որ անօգուտ է. ուստի Փարիզ գնաց և իր ունեցած քիչ մը դրամով առեւտուրի ձեռնարկեց. դարձեալ չյաջողեցաւ. ունեցածը կորսնցուց և հանրային գթութեան կարօտ մնաց։ Երբ զինք ոստիկանապետին ներկայացուցին ըսաւ.—«Փոխանակ Փարիզի կամուրջներուն տակ պառկելու աւելի լաւ էր որ Սուտան մնայի, գոնէ հոն տաք էր։»

ՊԱՀԱԿԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ. — Իբր 29 տարեկան կին մ'՝ Ռոզ Քոմբէն՝ անցեալ կիրակի Փարիզի պահականոցներէ միոյն մէջ անձնասպան եղաւ։ Առջի գիշերն այս կին իրեն ընկերակցող անձի մը հետ մէկտեղ յարձակած էր Էօժէնի Թ . . . անուն հացավաճառուհիի մը վրայ, որ երեք տարիէ ի վեր այդ անձին հետ կ'կենակցէր։ Ոստիկանապետն երկու մեղսակիցներն հարցաքննելէ վերջ բանտարկած էր զանոնք զատ զատ։ Յաջորդ առտուն Ռոզ Քոմբէն խցիկը բանալու ատեն կախուած գտան զինքը։ Մէջքին գօտին վիզը պլած էր, և յետոյ վանդակին կապելով ինքզինքը կախած եւ մահը վայրկենական եղած էր։

ԳՈՂԵՐՈՒ ԸՆՏԱՆԻՔ ՄԸ. — Անցեալ շաբթու ի Փարիզ ոստիկանութեան պաշտօնեայք Նուար անուն մարդ մը ձերբակալեցին մեծ վաճառատան մը մէջ գողութիւն ըրած պահուն։ Նուար ծխավաճառի խանութ մը կ'բանեցնէր. տանը մէջ խուզարկութիւն կատարուելով քսան հազար Փր.ի գողցուած ապրանք երեւան հանուեցաւ։ Նուարի խանութին բոլոր ապրանքները գողութեան արդիւնք էին։ Ստուգուեցաւ թէ տարիէ մը ի վեր երբեմն իր կնոջ և երբեմն իր աղջկան հետ Փարիզի մեծ վաճառատուններն այցելելով գողութիւն կ'ընէր։ Կինն ու աղջիկն ալ ձերբակալուեցան։

ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 9 Յուն. — Հրամանատար Էսթէրհազի Շէրշ-Միտիի բանտը դրուեցաւ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. —Կազէթ տը Սէն-Բեդերսպուրկ յօդուած մը կ'հրատարակէ Միլան Թագաւորին Սերպիոյ զօրաց բանակին հրամանատար անուանուելուն մասին, որուն հակառակ կ'խօսի։

ՎԻԷՆՆԱ. —Քաղաքական ակումբներու մէջ կ'ըսուի թէ Գերմանիա զԱւստրիա կ'մղէ գործօն քաղաքականութիւն մը բռնելու Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ։

—Բանակին ընդհ. քննիչ պաշտ Շէօնֆէլտ մեռաւ։ Յուղարկաւորութիւնն այսօր կատարուեցաւ. Ներկայ էին Ֆրանց Եոզէֆ կայսրը, Վիլհէլմ կայսեր կողմէ Պառոն Բլէսէն, արքեդուքսեր, նախարարներ ևլն։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՅՑ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ

1898 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ԳԻՆ 60 ՓԱՐԱ

Փոքր գիրքով ընտիր թուղթի վրայ, մաքուր տպագրութեամբ և հաստատուն կազմով՝ կ'պարունակէ՝ բաց ի տօմարական գիտելիքներէ, Հայոց և Հռովմէական Հայոց առօրեայ յիշատակութիւններն ամբողջ։ Յունաց եւ Լատինացւոց գլխաւոր տօներն եւ Տաճկաց ու Հրէից նշանաւոր օրերն ու պայրամները։ Ունի նաեւ ընդարձակ յաւելուած մը հետեւեալ բովանդակութեամբ. —Օսմ. Կայսրութիւն. — Հոգեւոր իշխանութիւնք. —Ժամանակագրական, Առողջապահական, Մանկատածական, Մանկավարժական, Գաւառական, Բանաստեղծական հատուածներ, ընտիր ասացուածներ եւ օգտակար գիտելիքներ։ Հասոյթն յատկացուած է Պրուսայի Արեւելեան Որբանոցին, ուր պատսպարուողներու թիւը հասած է 160 ի։ Կեդրոնատեղին է Գ. Պոլենց Գրատունը, Չաքմաքճըլար թիւ 20։ Մեծաքանակ գնողներու գոհացուցիչ զեղչ։ 10—8

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Երէկ Ս. Պատրիարքը Պատրիարքարան երթալով, զբաղեցաւ ընթացիկ գործերով։ Ն. Սրբազնութիւն Մայր Վարժարանն այցելելով, ձայնաւոր տղայոց եկեղեցական ժամերգութեանց ու կարգապահութեան մասին ինչ ինչ հրահանգներ տուաւ ու կարգադրութիւններ ըրաւ, որ ի գործ պիտի դրուին յառաջիկայ Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ։

—Ինճիճեան Ցարութիւն էֆ. Միացեալ վարժարանաց Նորակազմ Խնամակալութեան անդամակցութենէն հրաժարագիր ղրկած է Ս. Պատրիարքին, որ յղեց զայն Ստեփան փաշա Ասլանեանի ի նկատառութիւն։

—Պատրիարքարանն ինչպէս ամէն տարի Բաղէշի կարօտելոց 5 հակ զգեստներ ղրկած էր, երէկ ալ 5 հակ զգեստ Վանայ Առաջնորդարանը ղրկեց, տեղւոյն կարօտելոց բաշխուելու համար։

—Թոփգաբուի Թաղ. Խորհրդոյ միջադէպը քննելու համար՝ Ս. Պատրիարք Հօր կարգադրութեամբ, Մելիքեան Մկրտիչ և Փափազեան Նշան էֆ.ք կիրակի Թոփգաբու երթալով, յետ քննութեան վերականգնեցին յիշեալ կազմալուծեալ Խորհուրդն՝ երեք անդամներ եւս կարգելով անոր։ Երէկ իրենց տեղեկագիրը ներկայացուցին Ս. Պատրիարքին։

—Գումգաբուի գրսի Ս. Վառվառեան աղջկանց վարժարանին մէջ ձեռագործութեան նոր դասարան մը բացուեցաւ երեկուընէ սկսեալ, ուր դպրոցական սանուհիներէ զատ, պիտի կրնան յաճախել նաև դուրսէն չափահաս աշակերտուհիներ ալ։

—Կարնոյ առաջն. Փոխանորդ Տ. Ներսէս քհնյ. ՚րին Բաղէշցի Տէժիրճեան Խոսրովի մասին տեղեկութիւններ տուած, շրջակայ եկեղեցեաց անօթէ եւ սպասք գրկն ըլլալն յայտնած, և որոց մասին ինչ ինչ ծանօթութիւններ հաղորդած ըլլալով ի Պատրիարքարան, Ս. Պատրիարքը կարեւորը անօրինեց։

—Մուսուլի հինգ ազգայիններ Սըղերդցիի մը մասին գրած ըլլալով ի Պատրիարքարան, Ս. Պատրիարքը պէտք եղած դիմումն ըրաւ առ որ անկ է։

—Պալպ Հաւզի գանձապետ Մր. Բիժի օգնական հանգուցեալ Պ. Երուանդի ժառանգութենէն մնացած պահանջքի մը համար՝ Ս. Պատրիարքը միջնորդութեան գիր մը ուղղեր է Բոլղրկանոց Ծզգապետ Պօյաճեան Ցակոբ էֆ.ի։

—Երզնկայէ կ'գրեն մեզ դեկտ. 18 թուով.— «Տեղապահ Հօր նախաձեռնութեամբ, քաղաքիս Քրիստինեան վարժարանին համար հոգաբարձութիւն մը կազմուեցաւ, հետեւեալ անձերէ.— Համբարձում էֆ. Սուրմէնեան՝ ատենապետ, Նշան էֆ. Քաչեան՝ ատենադպիր, Մելքոն էֆ. Արզումանեան եւ Աւետիս էֆ. Վարդապետեան։ Սոյն անձնաւորութիւնք իրենց կրթասիրութեամբ ծանօթ են քաղաքիս մէջ։ Սկզբնական վարժարան, եւ մօտէն վերահսկող եղան անոր խեղճ վիճակին. կ'յուսանք որ իրենց լուրջ ջանքերուն շնորհիւ վարժարանը լաւագոյն վիճակ մը կ'առնէ քիչ ատենէն։ Առ այժմ ամսական ծախքը պիտի ըլլայ 50 մեճիտ։

—«Նոյն 25ին վախճանեցաւ Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյ քահանաներէն Տ. Անդրէաս հայրը՝ 82 տարեկան էր, 30 տարի առաջ քահանայ ձեռնադրուած էր, եւ 12 տարի Կիւմիւշխանէ պաշտօնավարելէ ետք, 18 տարիէ ի վեր հոս Երզնկա կ'քահանայագործէր։ Տ. Անդրէաս քհնյ. իր պաշտօնին գիտակից խղճամիտ եկեղեցական մ'էր։ Աշխարհականութեանց ժամանակ անդամակցած էր Թաղ. Խորհրդոց եւ Հոգաբարձութեանց, եւ մինչեւ վերջը կրթասէրի անուն հանած էր։ Երեք արու զաւակ ունի, որոց կրտսերը՝ Բոպէրտ Գոլէճի աշակերտ՝ քանի մը տարի Կիրասոնի մէջ ուսուցչութիւն ընելէ վերջ, այժմ Եւդոկիա Երկրագործական վարժարանի մը մէջ ուսանող է։»

—Թիրէպոլուէ մեզ կ'գրեն Դեկտ. 15 թուով.— «Տեղւոյս վարժարանն որ 1895էն ի վեր գոց էր, հազիւ ուրեմն բացուեցաւ այս տարի։ Տնօրէն դասատուի մը ի խնդիր շատ քաղաքներ անօգուտ դիմումներ ընելէ վերջ, հոգաբարձուք գործեալ պաշտօնի կոչեցին դպրոցին նախկին ուսուցիչն որ Պաֆրա կ'գտնուէր. 70ի չափ աշակերտներ կան, որոցմէ մեծերը կոտրտած նստարաններու վրայ, իսկ փոքրերը ծալապատիկ նստիլ ստիպուած են։ Դպրոցն հին և խարխլած շէնք մ'է, և դպրոցական կարեւոր առարկաներ կ'պակսին։ Այնպէս որ դպրոցին բացուելուն մեծ արգելքն եղած է առողջ տղաքները վտառողլ շէնքի մը մէջ ամփոփել։ Հոգաբարձուք, դպրոցը բանալով կատարուած կ'սեպեն իրենց պարտականութիւնն և անտարբեր կ'մնան կրթական գործին։»

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ.— Ցառաջիկայ Նոր Տարւոյ եւ Ս. Ծննդեան տօնի առթիւ տեղի ունենալիք այցելութեանց պարտականութենէ զերծ մնալու համար, ի նպաստ Հիւանդանոցին հետեւեալ նուիրատուութիւնք եղած են.—

Տեարք՝ Մանուկ Արզլեան 100 դրշ., Խաչիկ Խորասանճեան, Զգօն Խորասանճեան, Տիգրան Ս. Մանուկեան, Գրիգոր Եվրէնեան, Տիրան Կիւմիւշկերտեան, Ցարութիւն, Ցովակիմ և Համբարձում Սթամպօլլուեան, Մկրտիչ Ս. Մանուկեան, Գրիգոր Ալեքսանեան, Յակոբ Մէլէմէթճեան, Ցովհաննէս Կ. Ն. Փափազեան, Եդուարդ Գարակէօզեան, Արշակ Գարակէօզեան, Նշան Ղուկասեան և Մկրտիչ Ասատեան 40ական. Մագսուտ Ցակոբեան, Զենոբ Հիսարլեան, Պալթաեան եղբարք, Ցովակիմ Մինասեան, Գէորգ Մուրատեան, Միհրան Մուրատեան, Ցարութիւն Շէքէրճեան, Քերովբէ Տամատեան, Ս. Գօզոսեան եղբարք, Եղիա Վէզիրեան, Բենիամին Շէքէրճեան, Կուանիկ Համամճեան, Մեսրովպ Ֆէնէրճեան և Տքթ. Գոմիտաս Օրմանեան 20ական. Կարապետ Մոլլաստեան 27, Ցովհաննէս Գարակէօզեան 108, Մաթոսս և Աբրիկ Ոսնճեան 100, Մարտիկ Գրիգորեան 108։ Գումար 1363 դրշ։ (Կնիք)

ԿԱՆՈՆԱՒՈՐ ԿԵԱՆՔ

Հասարակութեան ամէն դասակարգն ալ հարստանալու կենսական խնդրոյն վրայ դարձուցած է հիմակ իր ուշադրութիւնը, նկատելով որ առանց դրամի անկարելի է ոև է նպատակի հասնիլ աշխարհիս վրայ, մինչեւ իսկ եթէ օդապարիկով Բեւեռային ուղեւորութիւն մը փորձելու եւ կամ Թրամվէյով Սիրքէճիէն Զարջը Գաբուսի շարքաշութեան մը վարժուելու վրայ ըլլայ խնդիրը։ Սակայն կարեւոր է գիտնալ թէ դրա՞մն է որ կը պակսի մեր քով, թէ զայն գործածելու եղանակը. որովհետեւ, գլխաւոր պայմանն որ կ'պահանջուի հարուստ ըլլալու համար, դրամ շահելէ աւելի վաստակածը տնտեսել գիտնալն է. եւ այս տնտեսագիտութիւն ուրիշ միջոցով կարելի չէ գործադրել եթէ ոչ կանոնաւոր կեանք վարելով։

Ո՛հ, կանոնաւոր կեանքն, հաւատացէք որ մարդուս հանգստութեան և միեւնոյն ժամանակ հարստանալու գլխաւոր պայմաններէն մին է. այս տեսակ կեանքի ընտելացող մը—և ընտելանալն ալ դժուար գործ մը չէ — ժամանակները չափած, քայլերը կշռած, ու այս օրուան կատարելիք գործերուն վրայ շաբաթներ առաջ խորհած է. երանի՜ իրեն. ծրագիր մը ունի, որմէ չի շեղիր բնաւ. առածը գիտէ, տուածը գիտէ. օր մը յանկարծակիի չի գար ո՛չ առնելիքին եւ ոչ ալ տալիքին համար. գրպանը փոքրիկ տետրակ մը ունի, ուր ամենայն խղճմտութեամբ կ'արձանագրէ իր յուշերն, հաշիւներն, այցելութիւնները, պարտականութիւններն ու կատարելիք ապագայ գործառնութիւններն օրն օրին, և այս առթիւ միշտ իր վիճակին գիտակցութիւնն ունի ամէն տեսակէտով։

Զարգացած ազգերու կեանքին մէկ օրինակելի դիւրութիւնն է այս, զոր ուզած է մեր մէջ ալ ընդհանրացնել Գրավաճառ Զարեհ էֆ. Թորոսեան, հրատարակելով Օրացոյց-յուշատետր մը (աժանտա) որ ճշմարտապէս գնահատելի ձեռնարկ մ'է ամէն անոնց համար որ կ'փափաքին խնայողութեամբ գործածել իրենց ժամանակը, դրամն ու միտքն, եւ կանոնաւոր կեանք մը վարելով կ'ուզեն հանգիստ ու անհոգ ապրիլ։ Հեղինակը տարւոյ օրերուն համեմատ երեսները բաժնած է այս սիրուն յուշատետրն ու ամէն թերթի գլուխ նշանակած է օրուան ամսաթիւն եւր. Ցուն. եւ. մանրամասնութիւններով ու տօներով. դիւրութիւն տալով գործածողին, որ իր այն օրուայ գործառնութիւնները կ'նշանակէ օրացոյցին ի ստորեւ բաց մնացած 10—15 տողերուն մէջ. ասկէց զատ ամսուն ո՛ եւ է օրը կատարելիք մէկ գործը կրնայ այսօրուընէ նշանակել մարդ պահանջուած աւուր երեսին մէջ, ժամանակին հասնելուն առանց միտք պահելու գիտնալ ընելիք գործը. վաճառականները, բժիշկները, փաստաբաններն ու ամէն դասակարգի մարդիկ և գլխաւորաբար տիկիններն ու օրիորդները մեծապէս պիտի օգտուին այս չեք Օրացոյց-յուշատետրի դիւրութիւններէն, եթէ սակայն կամք ընեն կանոնաւոր ապրիլ սովրելու։ Թ...

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՊԱՐՏԻԶԱԿԻ ՆԱՄԱԿԱԳՐԻՆ

1. Մարզասիրաց կամ խաղասիրաց Ընկերութիւնը կազմակերպուած է անգլ. դպրոցներու նմանօրինակ հաստատութեանց սկզբունքներով, նպատակ ունենալով բացօթեայ խաղերով զբաղեցնել աշակերտներն, եւ ուրիշ ատեններ ալ՝ սենեակի մէջ խաղցուելիք անմեղ խաղերով։ 2. Ընթերցասիրաց Ընկերութիւնը չէ ջնջած ո՛չ «բժիշկ-ուսուցիչ»ն ո՛չ ալ Տնօրէնութիւնն. ընդհակառակն սանուց սենեակ մը յատկացուած է այդ երկու Ընկերութիւններուն համար։ 3. Նարտի և տամայի պատճառած անտեղութիւնները կրնան վերագրուիլ ո՛ և է խաղի, եթէ խաղցողն ատանկ ոգի մը ունի մէջը։ 4. Ընկերութիւնը նշանաբան չունի, բայց կրնանք «Աւելի լոյս» նշանաբանն յանձնարարել նամակագրին խելապատակին։ 5. Տնօրէնութիւնը բաժանորդ գրուած է կարգ մը տեղական և օտար թերթերու, ընթերցասիրութիւնը մշակելու համար աշակերտաց մէջ։ Եւ բացառիկ գումար մը յատկացուած է այդ նպատակին համար։

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Պարտիզակ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Իւլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ Մեծ-Եպարքոսին Թարգման Խայրէտտին էֆ.ի։

—Պոլսոյ Նախնական դատարանին օգնական անդամ անուանեցաւ նոյն դատարանի պատժական Բ. Ճիւղին Ա. քարտուղար Ֆաիզ էֆ., պահելով հանդերձ իր պաշտօնը։

—Բ. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Սապանճա լրագրոյ արտօնատէր Միհրան էֆ.ի։ Դ. կարգի Օսմանիյէ՝ Բ. Դրան օտար թղթակցութեանց դիւանատան քարտուղարներէն Լեւոն էֆ.ի։ Դ. կարգի Մէճիտիյէ՝ ի Նիւ Եորք վաճառական Թոփաքեան էֆ.ի։

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ.— Հաննայէ կ'գրեն թէ Վեհ. Սուլթանի ծննդեան տարեդարձի օրը Մեծ Տէրութեանց ծովակալք շնորհաւորական այցելութիւն տուեր են Ճէվատ փաշայի։ Օտար մարտանաւք եւ քաղաքին շէնքերը դրօշներով զարդարուեր են։

—Եւրոպական մայրաքաղաքաց օսմ. դեսպանատանց մէջ ալ շնորհաւորութիւնք եւ լուսավառութիւնք կատարուեր են։

—Ցունաց Ս. Պատրիարքը կիրակի իրիկուն սեղան մը տուաւ Սինոդականաց եւ բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Սուլթանի ծննդեան տարեդարձին առթիւ։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄ.— Ուրբ էնտ Ճիր Պիլէնկ Քըմբէնիի ներկայացուցիչ Մր. Դէմս Կ. Պոլիս գալով, նոր շինուելիք զրահաւորաց համար ծրագիր մը մատոյց Բ. Դրան։ Ծովային Նախարարութիւնը կ'բանակցի գերման զինագործարանի մը հետ՝ ընդծովեայ թօրփիլներու գնելման համար։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Վեհ. Սուլթանն հարիւր օսմ. ոսկի շնորհեց այն պահանդէսին որ անցեալ իրիկուն Գատըգիւղի մէջ տրուեցաւ ի նպաստ Կրետէի կարօտելոց։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.— Հոլանտայի դեսպանն ու Սպանիոյ դեսպանատան գործակատարն երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարին հետ։ Ֆրանս. դեսպանատան գործակատարը՝ պահականաւուն նոր հրամատարին հետ՝ երէկ Բ. Դուռ գնաց և զայն ներկայացուց Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին։

ՎՃՌԱԲԵԿ Ատեանի Ա. ընդհ. դատախազ Լէզպիզ էֆ. որ հիւանդ էր, ապաքինած ըլլալով սկսաւ պաշտօնատեղին յաճախել։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Օրինաց վրայ յաւելուած մը եղաւ՝ սեղանաւորներու կողմէ երկրագործներու եղած փոխառութեանց տոկոսներուն համար. զի նըկատուած է թէ սեղանաւորք օրինական չափէն աւելի տոկոս կ'առնեն։ Օրինագիծը մատուցուեցաւ Բ. Դրան։

ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍԻՆ ապարանքին մէջ՝ կայս. Իրատէի մը համաձայն՝ Նախարարաց Խորհուրդ պիտի գումարի։ Այս առթիւ Ն. Բարձրութիւն սեղան մը պիտի տայ որուն ներկայ պիտի գտնուին նախարարները, Մ. Ռամզէր և Անատօլուի երկաթուղեաց տեսչութեան Խորհրդոյ նախագահ Տքթ. Զանտէր։ Այս վերջինք սեղանէն յետոյ նախարարաց հետ պիտի խորհրդակցին այն փոխառութեան վրայ զոր կայս. կառավարութիւնը կ'բաղձայ կնքել՝ պատերազմի տուգանաց տրամադրելի գումարը փոխարէն ցոյց տալով։ Տքթ. Զանտէրի ներկայութիւնը ցոյց կուտայ թէ Տէօյչ Պանք, որուն ներկայացուցիչն է, կ'գործակցի Օսմ. Պանքային՝ փոխառութեան այս գործին մէջ։

Մ. ՔԱՆՊՈՆ.— Կ. Պոլսոյ Ֆրանս. դեսպան Մ. Քանպօն ՇԲ. օրը մայրաքաղաքս կ'ժամանէ։

ՍԵՂԱՆ.— Անգլիոյ եւ Իտալիոյ դեսպանք առջի իրիկունը սեղան մը տուին որուն ներկայ գտնուեցան դեսպանք ամանք։

ՄԻՒՆԻՖ ՓԱՇԱ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց անպաշտօն վիճակի ամսաթոշակ յատկացնել Միւնիֆ փաշայի այն քանակութեամբ զոր կ'ստանար Թէհրանի դեսպան անուանուելէն առաջ։

ԱՅՆՈՐՈԶ.— Սելանիկի կուսակալութեան օգնական Քոնսդանդինիտի փաշա, որ Այնորոզ ղրկուած էր, Վադոբէտի վանուց միջադէպը կարգադրելու համար ձեռքէն եկածն ընելէ յետոյ, Սելանիկ դարձեր է։

ՂԱԼԻՊ ՊԷՅ.— Վեց հազար դրուշ անպաշտօն վիճակի ամսաթոշակ յատկացուեցաւ Պերլինի նախորդ դեսպան Ղալիպ պէյի։

ՆՈՐ ՄՐԱԳԻՐ.— Հանրային Պարտուց Վարչութիւնը խնդրած է կայս. կառավարութենէն որ երկաթուղւոյ, շոգենաւի, թատրոնի և նուագահանդէսի տոմսակները 10 կամ 20 փրկ.ի դրոշմաթուղթի ենթարկուին։ Պետական Խորհրդոյ օրէնսգիր և քաղաքային ճիւղերն անընդունելի գտեցին այդ առաջարկութիւնն իբրեւ անպատեհ։ Պետական Խորհրդոյ տեղեկագիրը մատուցուեցաւ Մեծ-Եպարքոսին։

ՄՈՒՏԱՆԻԱ-ՊՐՈՒՍԱՅԻ երկաթուղւոյ Ընկերութեան ներկայացուցիչ Մ. Դուքաս նորէն Բ. Դուռնէն արտօնութիւն խնդրեց որ նոյն երկաթուղւոյ երեք միլիոն պարտաթուղթերն հինգ միլիոն բաժնեթուղթի վերածուին։ Պետական Խորհրդոյ օրէնսգիր ճիւղը պնդած ըլլալով իր մերժման վրայ, խնդիրն յանձնուեցաւ քաղաքային ճիւղին։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ.— Կ. Պոլսոյ պուլկար գործակալութեան պաշտօնեայք ՇԲ. իրիկուն հանդէս մը կազմակերպեցին Սըլանտրա Քաֆէի մէջ։ Սրահը սիրուն կերպով զարդարուած էր։ Երբ Ա. քարտուղար Մ. Բեսիմոֆ (Մ. Մարքով Սոֆիա կ'գտնուի) Տիկին Մարքովի հետ սրահ մտաւ, Համիտիյէ քայլերգն ու Պուլկարաց ազգ. երգը նուագուեցան։ Ցետոյ նուագահանդէս մը տեղի ունեցաւ և ապա պարահանդէս որ մինչեւ արշալոյս տեւեց։ Պարերն սկսան պուլկարական ազգ. պարով՝ Բաւարատուբօ Հօրօ։

ՔՈՒԷՑԻ ԼԻՄԱՆԻ Ղալաթիոյ և Պոլսոյ գրասենեակներն յառաջիկայ ԵՇ. օր գոց պիտի մնան Նոր Տարւոյ (Հ. Տ.) առթիւ։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ Պատժական Ատեանը տասնեւհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց Եուվան Նիքըրոֆէր անուն աւազակն որ Սելանիկի երկաթուղւոյ ճարտարապետներէ մին լեռը տանելով փրկանք պահանջած էր։ Ասոր ընկերներէն երկուքը Սոֆիայի մէջ ձերբակալուած ըլլալով, կայս. կառավարութեան պիտի յանձնուին՝ իրենց վրայ գտնուած երեք հազար ոսկիով։

ԿՈՒԱՆԴԵԼԼԻ ՓԱՇԱ, ուսուցիչ կայս. նուագածուաց, մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ է։

ՇԷՄՍԻՔԻ ԱՇԻՐԷԴԸ.— Պարսկական սահմանագլխոյն մօտ եւ Վանայ նահանգին մէջ բնակող Շէմսիքի Աշիրէթին ցեղապետ Մէհմէտ Տէրպազ պէյ առջի օրը մայրաքաղաքս եկաւ եւ ասկից Հիճազ պիտի ուղեւորի։

ՄԵՐՍԻՆԻ նորընտիր կառավարիչ Զիհնի պէյ իր պաշտօնատեղին ժամանեց։

ՈՃԻՐ ՄԸ Ի ՍԷՐՖԻՋԷ.— Սէրֆիճէի երեւելիներէն Հաճի Մուսթաֆա էֆ.ի սպասաւորը՝ Րիւսդէմ, միւս սպասաւորն՝ յոյն մը՝ և ասոր եղբայրը վիրաւորեր են Մուսթաֆա էֆ.ն, կինն ու տղան՝ կողոպտելու համար. տունն ալ բռնկցուցեր են բայց չեն յաջողեր. կինն ողջ մնացեր է, իսկ ամուսինն ու տղան մեռեր են։ Րիւսդէմ ու ընկերները մին ձերբակալուեր են։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ռուսիոյ Ընդհ. Հիւպատոսարանը պատիւ ունի ծանուցանել մայրաքաղաքս բնակեալ ռուսահպատակաց որ յառաջիկայ ԵՇ. 1/13 Ցուն. ժամ առաւօտեան 10ին (Հ. Ե.) դեսպանատան մատրան մէջ մատուցանելի ժամերգութենէ վերջ, Ն. Վսեմութիւն դեսպանին կողմէ ընդունելութիւնք պիտի կատարուին։

(Կնիք Հիւպատոսարանին Ռուսիոյ)

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 10 Ցուն.— Այսօր սկսաւ Էսդերհազիի դատաստանը. կառավարութեան պատուիրակն է հազարապետ Հերվիէօ. սրահը լի է։

Նախագահը ծանոյց թէ Տրէյֆիւս ընտանիքը կ'պահանջէ իբրեւ քաղաքային դատախազ մասնակցիլ։ Ատեանը մերժեց։ Կառավարական պատուիրակը պահանջեց դռնփակ ըլլալ։ Ատեանն որոշեց միայն ազգ. պաշտպանութեան վերաբերեալ վկայութիւնները դռնփակ լսել։

Հարցաքննեցաւ Ռավարիի տեղեկագիրն, որ կ'ըսէ թէ Գնդ. Բիքառ անյարմար նմանութիւններ միայն փնտռելով, Էսդերհազիի դէմ ամբաստանութիւններ ըրած է որք հիմ չունին։ Մաթիէօ Տրէյֆիւսի ամբաստանութիւնք չեն հաստատուած։

Էսդերհազի հարցաքննուելով խստիւ ուրացաւ, ըսելով թէ զազրելի մեքենայութիւններու զոհն է։

Մաթիէօ Տրէյֆիւս վկայութեան կոչուելով պնդեց թէ այն զինուորական ցուցակ որուն համար իր եղբայր իբրեւ մատնիչ դատապարտուած էր, չէր կրնար անոր գործն ըլլալ։ Ամբաստանեց Էսդերհազին եւ նոր քննութիւն պահանջեց։

Մ. Շէօրէ Քէսդնէ պնդեց թէ ինք համոզուած է Տրէյֆիւսի անմեղութեան, բայց չի գիտեր թէ Էսդերհազի յանցաւո՞ր է թէ ոչ։

Դռնփակ նիստի մը մէջ գնդ. Բիքառ խօսք առնելով իր եզրակացութիւնները պաշտպանեց։ Շարունակութիւնը վաղուան մնաց։

ԲՐԱԿԱ.— Նահանգային ժողովը բացուեցաւ։ Երեսփոխանք համակրալից ցոյց մ'ըրին ի պատիւ կայսեր։

ՍԵՂԱՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Այսօր գրեթէ տարբերութիւն մը չունին գիները։ Լոնտոնի հեռագիրը նոյն է երեկուանին հետ. 22 շլ. 6 սնդ. Քոնս.ն, իսկ Բարիզինն 5 սնդ. պակաս Քոնս.ն և կէս փր. աւելի Երկաթ.ն։ Ռէժիի թուղթերն երեկուընէ 8½ փր. բարձր են այսօր։

— Այս առաւօտ հոս բացուեցաւ Քոնս.ը 24 դրշ. 8 փր. եւ Երկաթ.ն 118¼։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէռի Դ. Օ. Ո.		24 08½
Ամէնէն բարձր գին	»	24 12
Ամէնէն վար գին	»	24 08½
Ռումէլիի երկաթ. գոց.	փր.	112 87½
Ամէնէն բարձր գին		113 75
Ամէնէն վար գին		111 87½

ԲԱՑՈՒՄ Դեկտեմբեր 30

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ. Օ. Ո.		24 08
Ռումէլիի երկաթուղի փր.		113 25
Օսմանիյէ	,	— —
Ռէժի	,	— —
Օսմ. Պանքա	»	13 20
Քաէսր ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 03
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.		3 —
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 16
Թրամուէյ բաժնեթ.		692 20
» ժուիսանս		262 20
Թրամուէյ պարտաթ. փր.		498 —
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	318 —
արաֆ Կ. Պոլսոյ	»	460 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսօլիտէ ութ օրուան Օ. Ո.		2 25
» մէկ ամսուան »	»	— —
Ռում. երկ. ութ օրուան »	»	— —
» » մէկ ամսուան »	»	— —

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

20 փրանքնոց	Դրշ.	87 12
Անգլիական ոսկի	»	109 36
Բոլ էմբէրիալ	»	89 30
Քրիմից	»	51 10
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 08
Ռուսի Թղթադրամ Օ. Ո.		8 56

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս դրշ.		109 11/16
Փարիզ 3 » փր.		22 95
Ֆիօրինն ամիս	»	10 86

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Ցուն.

Օսմ. քոնս. Սէռի Ա.	Ա Ո	66 —
» » » Բ.	»	44 75
» » » Գ.	»	25 37
Դ.) բոլզ.	»	22 —
) գոց.	»	22 —
Փոխառութիւն Գուարանթի	»	82 50
Օսմ. 3½ %	»	98 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 50
Այտընի երկաթուղի	»	16 —
Եգիպտական Միացեալ	»	106 87
Անգլ. քոնսօլիտէ Գ. Կ.		112 69
Հելլենական 5 %	»	34 50
Մոնօբօլ հելլենական 4 %	»	35 50

Ռանթ 4 %	»	27 50
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	98 —
» Նոր » 6 % 1892	»	98 —
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 38¾
Դրամադեկ	»	3 —

ՎԻԵՆՆԱ, 10 Ցուն.

Փոխան. Փարիզի վրայ Ֆիօր.		47 65
» Լոնտոնի վրայ	»	120 15
Ռումէլիի երկաթուղի	»	61 40
Օսմ. Ռէժի	»	139 —

ՓԱՐԻԶ, 10 Ցուն.

Օսմ. քոնս. Սէռի Դ.) բոլզ.	դրշ.	22 40
) գոց.	»	22 85
» » » Բ.	»	45 35
» » » Գ.	»	25 63
Օսմանիյէ	,	— —
Ռումէլիի պարտաթուղթ	փր.	115 50
Օսմ. Ռէժի	»	296 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	567 50
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	108 10
Քաէսր Լիոնէ	»	820 —
Պանք տը Բարի	»	888 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3323 —
Իտալական Ռանթ	»	94 10
Սպանիական արտաքին	»	61 —
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 230
Դրամադեկ	»	02 —

ՊԵՐԼԻՆ, 10 Ցուն.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	96 75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	117 80
Անատ. երկ. պարտաթուղթ.	»	95 —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 260

ՄԱՆՐԷԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
([illegible])

Գրեց Տ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ, Աղատ ի Գիտութիւնս (Licencié ès Sciences) վկայեալ Բարիզի Պասթէօրեան Ուսումնարանէն, օգնական-բժիշկ Ֆրանսական Հիւանդանոցին Կ. Պոլսոյ.

Այս պատկերազարդ գործը՝ փոքր ծաւալով, սակայն ճոխ պարունակութեամբ, գիտնական երկ մ'է յստակ լեզուաւ գրուած, յորում գիտական բառերն ու ասութիւններն ի հայ վերածուած են յաջողութեամբ։ Այս գործի միջոցաւ ամէն ոք կրնայ տեղեկանալ մանրէից եւ մանրէաբանական գիտութեան։

Կ'գտնուի ամէն գրավաճառաց քով եւ Ջրավաճառ Պօղոս աղայի խանութը։ Կեդրոնատեղին է Զարդարեան գրատուն, Չագմագճըլար, Թիւ 50։ Գին 10 դրշ։ 10—4

ԴԵՂԱՐԱՆ ՍՈՒԼԹԱՆԻՅԷ
ԼԵՒՈՆ ԿԻՒՄԻՒՇԵԱՆ
Կէտիք-Փաշա պող. Թիւ 5

Այս դեղարան որ Գառնիկ Տալեճեան էֆ.ի կ'պատկանէր, «Դեղարան Սուլթանիյէ» անուամբ կայս. վարժարանէ վկայեալ փորձառու Լեւոն էֆ. Կիւմիւշեանի կողմէ բացուած է, թարմ դեղերու ստուար պաշարով։ Դեղագրերու պատրաստութեան գիտական մեթոտն և արագ եղանակն յաճախորդաց գոհունակութիւն կ'պատճառէ։

Տքթ. Ս. Արապեան, ԳՇ., ԵՇ. և ՇԲ. օրեր ժամ 8—10 դեղարանս պիտի այցելէ։ Հարցափորձները ձրի են։ Դեղարանը կ'տանէ ամէն ժամ ուզուած բժիշկը գտնել ղրկել։ 12—4

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ.— Մայրաքաղաքիս բոլոր արուարձաններու բազմաթիւ յաճախորդաց դիւրութիւն մ'ընծայելու համար, Անտոն էֆ. Գոլճեան իր Թոփհանէի 16 տարուան դեղարանը փոխադրած է այժմ Ղալաթիա, Կամուրջին գլուխը Ալի փաշա փողոց Թիւ 11։ Այս դեղարան միշտ առաջնութիւն տուած է դեղերու թարմութեամբ, դիւրագնութեամբ, եւ մանաւանդ արագ եւ խիստ ուշադրութեամբ պատրաստուելու հանգամանքովը։ Ամէն շաբաթ կանոնաւորապէս կ'ստանայ Եւրոպայէ թարմ դեղեր։ Ամէն օր մասնագէտ բժիշկներ կ'գտնուին դեղարանը։ Արքունի բժշկական վարժարանին ուսուցիչ վիրաբոյժ Տքթ. Նուրէտտին պէյ՝ բացի Ուր. եւ կիրակիէ, ամէն օր ժամ 10½—11½, կայս. Գալաթասարայ բժիշկ Տքթ. Մանուէլ պէյ Իւթիւճեան ամէն օր ժամ 7—9, Տքթ. Ռաֆայէլեան էֆ. բացի կիրակիէ ամէն օր ժամ 5—7, Տքթ. Գարագօշ էֆ. ամէն օր մինչեւ կէս օր, Գերմանացի Բրոֆ. Տքթ. Քրիսդոֆ ամէն օր կէսօրէ վերջ կ'գտնուին, եւ Տքթ. Քէշիշեան էֆ. ամէն ԲՇ. ԵՇ. եւ ՇԲ. կէսօրէ վերջ կ'դարմանէր կուրծքի հիւանդութիւնները։ 15—13

ԴԻՐՁԱԿ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ
Մ.Մ. ԲԷՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ ԵՂԲ.

Պաղչէ-Գափու, Համիտիյէ ճատտէսի, Թիւրպէին ճիշդ դիմացը Թիւ 21

Այս անգամ Եւրոպայէն ձմեռուան համար զուտ անգլիական և գաղղիական ճաշակաւոր ապրանքներ բերել տուած ըլլալով, չափու վրայ կ'պատրաստէ ամէն տեսակ զգեստեղէններ և ձեւի վայելչութեամբը գոհ կ'ընէ բոլոր յաճախորդները։ Կ'յանձնարարուի ուրիշ տեղ դիմելէ առաջ այցելել այն վաճառատունը։ — Գիները չափաւոր և յարմար։ 30—36

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԱՐ

970,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒՐՈՊԱՅ.

Փարիզ, 16, Պուլվառ տէ զ'Իթալիէն 1, 3 եւ Ռիշըլիէօ փողոցի անկիւնը շէնքին մէջ

1845 հիմնուելէն ի վեր

Ապահովագր. ներու. վճ.	1,219,000,000
1896ի տարեվերջին	
Ապահովագրեալներու վճ.	96,000,000
Հասոյթ	203,000,000
Նոր ապահովագրութիւնք	630,000,000
Ապահովագրուողներուն փոխ տրուած	15,000,000
1897 յունուար 1	
Աւանդք և անշարժ կալուածք յ'Եւրոպա	48,000,000
Ցանկեալ դրամագլուխ	138,000,000
Արդիւն ապահովագրութիւնք	4,285000000

Միւթիւէլ ապահովագիր

Ծախսառատ ինչներու բարդմամբ և ապահովագիրներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու։ Պայմանագրութեան նոր եղանակ, սկսեալ Յառաջին տարւոյն լրանալուն պէս։ ՏԱՐԱԾ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղևորութեան. Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով Ընկերութենէն փոխառութիւններու, որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՌՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ-Գործակալ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վօյվօտա փողոց, Վիթալիս խան Ղալաթիա

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

Ղ. Փ. ՋՈՐՈՒՐՃԵԱՆ

9, Ղալաթիա, Բօմօնթի խանին դիմաց, Թիւ 9.

Սակարանի ու դրամական գործողութիւնք կ'կատարուին զօնչացեցիչ կերպով. կ'ծախուին Երկաթուղւոյ թղթոց ու վարդապետ բոլեր։ Կտրօններ կ'վճարուին ամենափոքր զեղչով։ Վճռակատոր ամէն տեսակ արժէթղթոց առուծախ, ու ամէն տեսակ վճռակատոր արժէթղթոց ոկիզբէն մինչև վերջի վիճակահանութեանց պաշտօնական ցուցակներէն վիճակները կ'քննուին։ Անուանեալ արժէթղթոց Թիւերը մասնաւոր տետրակի մէջ արձանագրելով, կ'բերեր չանհերն անվճարապէս իմաց կը տրուին։ Գաւառներէն յանձնարարութիւնք փոխարմ եւ զուգացուցիչ կերպով կ'կատարուին, բաւ է որ փոխարժէք կամ արժեթուղթք մէկտեղ ղրկուին։ Ուզուած տեղեկութիւններուն պատասխանին համար թղթատարէ ծախքը պէտք է ներփակել ըլլայ։ Դիմել Ղալաթիա, Բօմօնթի խանին դիմացը, Թիւ 9։ Ղ. Փ. ՋՈՐՈՒՐՃԵԱՆ
2—4 ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

Հ. ԵՒ Ա. ՍԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՑԱՄԻՆ 1878, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

Թօփհանէի խան Սուլթան-Համամի աղբիւրին մօտ Թիւ 4 Սէրվիչէն տպարանին կից Կ. Պոլիս

Արտասովոր և նորոյթ-ոսկեղէնաց վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներ ՊՈՒՏԷ.— Պարզ և Մուսլինի վրայ, բանուած ամէն լայնքով. մանկաբարձական օժիտի համար ձոխ տեսակներ, Վօլաններ Երեխաներու համար։— ՏԱՆԹԷԼԱ.— Վալանսիէն, Գառօ, Թիւլ, Քէօբիւր, Շանթիյէր, Գորթօն, Իռլանտեզ ամեն տեսակ, Մետաքսէ, Քթանէ և Բուրդէ։— ԲԱՍՄԱՆԹԸՐԻ.— Գունաւոր, և առանց Գունաւորի Մետաքսեայ և ոսկեզօծ զանազան տեսակներ, Մօթիֆ, Կառնիթիւռ, Սէնթիւր, Մառապու, Փետուր եայլն։ ԴՕՐՏԷԼԱ.— Կրօն, Մուառէ, Սաթէն, Ֆանթէզի, Շանժան, Թաւշեայ ամէն տեսակներ ամէն լայնքով։— ԳՐԷՊ ԵՒ ԿԱԶ.— Կոէպ տը Շին, Կոէպ Անգլէզ Գոէբլիս, Կազ, Կաբնատին, պաբէժ բուրդ և մետաքս, Թարլաթան, Մուսլին եայլն։— ՖԱՒԲԷՕԼ.— Ամէն տեսակ Թանթէլայէ, Ֆաքէօլ Ֆիչիւ, Շարբ, Անտալուզ, Գիւպուրի վէլօ, Թիւլ վարագոյր բանուած և Տանթէլայէ, Ծրարով և պատրաստ շինուած Ծիլինտրաներ։— ՁԵՌՆՈՑ.— Կաշիէ, Մետաքսէ և Քթանէ։— ՔՕՐՍԷ.— Գաղղիական ընտիր և ձևաւոր, պարզ, Բըլթրզով և մետաքսէ։— ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՔՕՂԵՐ.— Կրնոնէքի համար ազու հագուստ և գլխարկ։— ԲՈԴԷՆԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.— Շալ Ֆիչիւ եայլն։— Շալեր.— Շալ Գաւառներու համար, ծաղիկով նաև Ֆրնո Շալ Էքօսէ ամէն մեծութեամբ։

Ամենքն ալ առաջնակարգ գործարաններէն բերուած։ Ճաշակաւոր և հարուստ զանազանութիւն։ ՈՐՈՇ ԳԻՆԵՐ և աժանութիւն։ Մեծաքանակ և Փոքրաքանակ վաճառումներ։

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԵՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ' ՆԱՑԷԼԻՆԿԷՐ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. — Մեծ-Փողոց Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։

ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի ետին։ 2. Գարաքէօյի մօտ Թիւ 120, Շէյխի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց։

ՊՈԼԻՍ. — Սուլթան Համամ Թիւ 2։ Եւ Սուլթան Պայազիտ Թրամուէի կայարանին դիմաց Թիւ 13.

ՀՕՆԿ-ՔՕՆԿ — ՍԷՅԼԱՆ — Կ. ՊՈԼԻՍ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Եավրուեան և Խաչատուրեան

Ճէլալ Պէյ խանի դրան կից, Թիւ 10.

Ամէնէն ընտարձակ Թէյի Վաճառատունն ի Կ. Պոլիս, որ ճիւղեր ունի Օսմ. Տէրութեան ամէն կողմերը։ Գաւառաց ապսպրանքները փութով և խնամով կ'գործադրուին։ Ջինական, Հնդիկ, Ճավայի և Սէյլանի ընտրելագոյն Թէյք, ուղղակի բերուած, կ'գանուին հոն։ Թէյի նոր հունձքն սկսած է գալ։ Զգուշացէք այն վաճառականէն կեղծիքէն։

Փնտռել ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ապրանքագրութիւնը։ 80—58

ՀԵՐՊԵՐՏ ՍՊԷՆՍԸՐ

Կենսագ կամ Դաստիարակութիւն

Կ'ծախուի Պոլիս Պալենց գրատունն և միւս գրավաճառաց քով, Նաև Սկիւտար Փչտաֆճեանի խանութը։

ՖՐԵՖ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ և Արեւելեց մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ատմէնիան	10500	Եճիբշիբն	3500
Քեստրիան	10500	Բըրժիըն	3000
Լոնքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատելֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ծօրճիան	8000	Անատոլիըան	2500
Պոստոնիան	8000	Ալդզերիըն	2500
Ֆիլրճինիան	8000	Լէմպրան	2000
Ծալէրնիան	3700	Մինճօ	900
Վալօնիան	3700	Օպօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիզպօն	800
Ֆարսիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կ'խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ

Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի Կայսեր Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերբուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ — Ղալաթիա, Քարաքէօյ փողոց (Հին Մոսկովեան բէզը) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՕՐ ՔԵՐՈՒՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնս ԶՓՈՒԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցներ և բնակարաններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիներով։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան, 12, 13, 14

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862 ԻՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. Ո.

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌՕԼԱՆՏ ՃԻՆՃԷԼ

Հէլլէնիան, Թ. 2—3, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշգապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

Քննիչ ԹԷՈՏՈՐ ՍՐԿԵԱՆՈՒ

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ և Միջերկրականի մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիա	3500	Թիպա	2500
Վամիէա	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնիսս	3500	Նեֆդիս	2500
Անիւպիս	3000	Բեբա	2250
Ապօր	3000	Օսիրիս	2250
Անօբիւս	3000	Մֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կասքօնի	1500
Ֆարօս	2750	Կիէն	1500

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ալթօլ խան

ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

34, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվրփուլ

ՔԻԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ և Արեւելքի մէջ անընդհատ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ուլդրիա	7718	Սամարիա	3563
Քարոլէյա	7718	Մարաթօն	2474
Սէրվիա	7391	Ալկա	2306
Ուրանիա	7268	Սարտինա	2169
Բավոնիա	5587	Թարիֆա	2243
Սէֆալոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մօրօքքօ	1855
Ալէբբօ	2143	Պրիթիշ Քուին	725
Քէտար	1876	Քարինթիա	5598
Շէրպուր	1614	Սիլվանիա	5590
Գոգալոնիա	4845	Քամբանիա	12950
Պոթնիա	4531	Լուքանիա	12958

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈՒՅ գործակատար

Ալէքսանտրիա խան, Թիւ 4 Ղալաթիա

ՊԱՏ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԱՑՆԹԱՊ-Գարեգին էֆ. Պօղարեան ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ— Ստեփան էֆ. Սափրիչեան. ԱՏԱՆԱ. —Միսաք էֆ. Գազազեան. ԱՐԱԲԿԻՐ—Յ. Պ. էֆ. Մանուէլեան. ԱՖԻՈՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ—Սիմոն էֆ. Սինանեան. ԴԻՒՐԴ ՊԷԼԷՆ—Արժ. Տ. Ստեփան քահանայ Մկրեան. ԷՆԿԻՒՐԻ — Գէորգ էֆ. Գ. Զննողեան. ԷՐԶՐՈՒՄ — Տեարք Խնծրճեան Եղբարք. ԹՕԳԱԹ— Յովհաննէս էֆ. Գազանճեան. ԻԶՄԻՐ—Կարապետ էֆ. Մալճեանեան. ԽԱՐԲԵՐԴ — Խաչիկ էֆ. Քէօսէեան. ՄԱՐԱՇ — Արժ. Տ. Յովհաննէս քհնյ. Վարժապետեան. ՄԱՐԶՎԱՆ— Յովհաննէս էֆ. Յակոբեան. ՄՈՒՇ—Գեղամ էֆ. Տ. Կարապետեան. ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ— Յակոբ էֆ. Սուքիասեան. ՈՒՐՖԱ — Գէորգ էֆ. Ոսկերիչեան. ՊԱՆՏԸՐՄԱ—Արմենակ էֆ. Ս. Մսըրեան. ՊԱՐՏԻԶԱԿ— Ստեփան էֆ. Մակարեան. ՊՐՈՒՍԱ— Մնիկ էֆ. Լուլէճեան. ՌՕՏՕՍԹՕ— Յովհաննէս էֆ. Տէմիրճեան. ՍԱՄՍՈՆ—Կարապետ էֆ. Սէֆէրեան. ՍԵՎԱԶ-Յ. էֆ. Գարակէօզեան. ՏԻԱՐՊԷՔԻՐ— Հայկ էֆ. Թայաքճեան. ՏՐԱՊԶՈՆ— Սահակ էֆ. Ըմէմէքճեան։

ԱՏՐՃՈՒՆԱՏԷՐ «ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՃԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ», ՕՐԱԳՐՈՅ

Կ. Պոլիս, Nº 38, Բապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի. (62)

ՔԱՍԻՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

—Այո՛, պատասխանեց այս վերջինս որ մեր ընթերցողներու ծանօթ կառիկեան Յակոբիկն էր։ 15 տարուոյ ժամանակամիջոցն այնչափ յեղաշրջած էր վաճառականին կացութիւնն որ եթէ մենք չըսէինք, ոչ ոք պիտի հաւատար այն առտիճանի առաջ, գեղեցիկ երիտասարդի մը այսպէս փայլուն ծերութեան մը մատնուելուն։

—Մ՛հ, որչափ շնորհակալ եմ ձեր այս յայտնութիւններէն, բացականչեց Տեսչուհին. գիտէ՞ք եօթը տարիէ ի վեր ո՛րչափ միտք յոգնեցուցած եմ այս առեղծուածը լուծելու, և պիտի չզարմանաք անշուշտ երբ սա ալ խոստովանիմ որ, ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ անուան տակ արձանագրած եմ զայն տոմարին մէջ։

Կառիկեան անապարելով,

—Բայց Տիկի՛ն, սիրտս կ'նուաղի, կ'փափագիմ ժամ առաջ փրկել աղջիկն այս անկեալ վիճակէն, ի հարկէ անոր սիրտը պիտի ճմլուի երբ տեսնէ որ ընկերուհիներն ամէն կողմէ գուրգուրանքի առարկայ կ'ըլլան ու ինք մեկուսացած կ'մնայ անոնց մէջ, ըսաւ։

—Ի՞նչ, կ'ուզէք հիմայ անմիջապէս տանիլ, այդ չատ անյարմար կ'ըլլայ կարծեմ, մանաւանդ որ այն աղջիկն հակառակ իր տարիքին, հասուն դատողութեան տէր է, ու չի՛ ներեր որ ո՛ և է մէկը տղու պէս վարուի իր հետ, նոյն իսկ եթէ եօթն տարիէ ի վեր զինքը դաստիարակող Տեսչուհին ըլլայ դիմացինը։

—Կ'կարծէ՞ք որ հակառակի զինքը տունս ընդունելու առաջարկիս։

—Նոյն իսկ կ'հաւատամ որ բացէ ի բաց պիտի մերժէ այդպիսի առաջարկ մը. որովհետեւ ինչպէս գիտէք, աղջիկն երկրպագած ծնողքներ ունի իր ծննդավայրին մէջ, որք թէեւ աղքատ, աղքատ, գեղջուկ, սակայն վերջապէս ծնողքն են, եւ բնական է որ ձեր ապարանքէն աւելի անոնց խրճիթին նախապատուութիւն տայ իբրեւ իր տունը, գէթ մինչեւ որ զգուի գեղին ամայութենէն։

Կառիկեան մտախոհ դէմք մը առնելով։

—Ինչպէս ընենք ուրեմն։

—Խնդիրը տարբեր գոյն կ'առնէ սակայն, երբ արտօնէք զիս որ մանրամասնօրէն պատմեմ իր նկատմամբ ձեր չտայլած երախտիքներն, ու զգացընեմ որ մասամբ մը լրացունք ունինք այս կարգի պահանջում մը ընելու իրաւ։

Յակոբիկ արգելից շարժումով մը.

—Ոչ՛, Տիկի՛ն, ոչ. չեմ ուզեր որ աղջիկն այս մասին բան մը իմանայ, ըսաւ։

—Այն պարագային բնական չէ՞ք գտներ աղջկան մերժումը, նոյն իսկ ես ալ պաշտօնս զեղծած ըլլալու աստիճան հաճոյակատարութիւն ցուցուած պիտի չըլլայի՞. եթէ առանց կանխաւ տեղեակ ըլլալու իր նկատմամբ ձեր տածած խնամքներուն, առաջին անգամ տեսած մէկ անձիս յանձնէի 15 տարեկան աղջիկ մը, թէեւ պատուաւոր վաճառական մ'ըլլար ներկայացող անձը։

—Իրաւունք ունիք Տիկին, հառաչեց կառիկեան վշտակիր դէմքով մը, բայց ամէն պարագայի մէջ իմ անկեղծ իղձս է տունս տանիլ այդ աղջիկն ու տրամադրելի միջոցներով երջանկացնել զայն։

Տեսչուհին կռահելով որ աղջկան նկատմամբ կառիկեանի ցուցուած այս աստիճանի գորովն պարզ մարդասիրութեան մը արդիւնքը չէ եւ թէ այս Խորհրդաւոր աղջիկը ճշմարտապէս գաղտնիքներով պաշարուած էակ մ'է, քիչ մ'ալ առաջ երթալու գիտուեցաւ.

—Ներեցէք, էֆէնտի, ըսաւ, եթէ աղջկան ծնողքը գան ու իրենց զաւակը պահանջեն, ի՞նչ կրնանք պատասխանել անոնց։

—Պատասխանը չատ պարզ է, յարեց վաճառականը, դուք զիրենք չէք ճանչնար։

—Այո՛ նուիթապէս ատանկ է, սակայն բարոյապէ՞ս։

—Բարոյապէս ալ պատասխանատու չէք սեպուիր, երբ ուրիշ կնոջ մը ձեռքով ներկայացուց աղջիկը. մանաւանդ որ խեղճ գիւղացիներն ինչո՞ւ այդչափ հետաքրքրին իրենց զաւկին, որ փոխանակ առած կըրթութեամբը գիւղին մէջ իրենց վրայ բեռ մը ըլլալու, հոս իմ տունս հարուստ զաւակի մը պէս պիտի վայելէ ամէն բան։

—Ծնողական գորովին վրայ չատ թեթեւ գաղափար ունիք կարծեմ էֆէնտի, գիտէ՞ք մօր մը համար ի՞նչ ըսել է օտարի մը յանձնել իր զաւակը, թէեւ ըլլայ այն աչխարհի ամենատգէտ մայրը։

—Այդ մասին ամբողջ պատասխանատուութիւնը կ'ստանձնեմ, եւ եթէ ծնողքը գան իրենց զաւակը պահանջեն, ինծի ղրկեցէք եւ զանոնք կ'գոհացնեմ. միակ թէ սա կ'աղաչեմ ձեզմէ որ առանց բան մը զգացնելու աղջկան, համոզէք զայն որ ընդունի իմ տունս գալ, ուր կը վստահացնեմ զձեզ թէ աշխարհի ամենահանգիստ կեանքը պիտի վայելէ։

—Ի՞նչ պաշտօն պիտի ունենայ ձեր տան մէջ։

—Ինչ պաշտօն որ ունի զաւակ մը իր հօրը տունը։

Տեսչուհին քանի մը վայրկեան խորհելէ վերջ.

—Ամէն պարագայի մէջ քանի մը օր միջոց տալու էք ինծի որ կանխաւ պատրաստեմ զայն այս կարգի առաջարկ մը ընդունել տալու համար, եւ այն ատեն եթէ յաջողիմ, բնական ընթացքով կատարուած կ'ըլլայ գործը։

Կառիկեան հրաժեշտ առնելով Տեսչուհիէն.

—Երեք օր վերջ կուգամ, ըսաւ։

—Չեմ կրնար հաստատ պատասխան տալ, յարեց Տեսչուհին, բայց ամէն միջոցները պիտի գործածեմ այս ձեռնարկն յաջողցնելու համար, քանի որ ուզի տրամաբանութեամբ աղջկան չահն ալ այդ կը պահանջէ։

Եւ կառիկեան, Տիկնոջ բարեւելէ վերջ պարտէզ ելաւ, ու հոն խռնըւած աղջիկներուն մէջ իր ապագայ սանը տեսնելով, քանի մը վայրկեան լուռ ու մունջ դիտեց անոր անմեղ դէմքն ու ահ մը քաշելով կառք նստուեցաւ.

Հետեւեալ առտուն Տեսչուհին իր առանձնասենեակը կանչել տուաւ Խորհրդաւոր աղջիկն ու այլ եւ այլ նիւթերու վրայ խօսելէ վերջ.

—Նեմզար, աղջիկս, ըսաւ, հիմայ ժամանակն եկած է որ ալ առ պագայիդ վրայ խորհիս, աճառածակ դպրոցական շրջանդ աւարտեցիր, եօթը տարիէ ի վեր քաշած աշխատութիւններդ պտուղ առնելու պէտք է որ վայելես. տեսնեմ ի՛նչ ընել կ'խորհիս։

Նեմզար լուռ ու մունջ կեցաւ առանց պատասխանելու եւ գրեթէ կասկածիր կարած. Տեսչուհին մայրական շէշտ մը դնելով ձայնին մէջ.

—Ինչո՞ւ չես պատասխաներ աղջիկս, յարեց, ալ ասկից վերջ դըպըրոցական աղջիկ մը չես, պէտք է որ քիչ քիչ կեանքի վրայ խորհելու վարժուիս, ծնողացդ քո՞վ վերադառնալ կուզես թէ Պոլիս մնալ...